

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra sociální a charitativní práce

Bakalářská práce

Problematika stáří a adaptace seniora v domově pro seniory

Vedoucí práce: Ing. Jaroslav Šetek, Ph.D.

Autor práce: Kameník Leoš

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: 3.

Forma studia: Prezenční

2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem jí vypracoval pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Datum: 27. 3. 2021

.....

Leoš Kameník

Poděkování

Děkuji především vedoucímu bakalářské práce Ing. Jaroslavu Šetkovi, Ph.D., za cenné rady, metodické vedení a připomínky.

Obsah

Úvod.....	5
2. Stáří a stárnutí	7
2.1. Stáří	7
2.2. Stárnutí	9
2.3. Periodizace stáří	9
2.4. Příprava na stáří.....	13
2.5. Přizpůsobení se na stáří	16
3. Lidské potřeby	18
3.1. Potřeby seniorů.....	20
4. Kvalita života.....	22
4.1. Kvalita života ve stáří.....	23
4.2. Kvalita péče o seniory v domově po seniory	24
5. Sociální služby	26
5.1. Sociální služby nejčastěji využívané seniory	28
5.2. Domov pro seniory	31
6. Adaptace	34
6.1. Adaptace na domov pro seniory.....	34
6.2. Rizika adaptace seniora na domov důchodců	37
7. Praktická část	40
7.1. Průběh výzkumu.....	40
7.2. Charakteristika zařízení.....	41
7.3. Charakteristika cílové skupiny	42
7.4. Metoda výzkumu.....	42
7.5. Cíle výzkumu	43
8. Výsledky šetření	44
Diskuze	54
Závěr	56
Seznam použitých zdrojů.....	58
Přílohy.....	61
Abstrakt.....	81
Abstract.....	82

Úvod

Tématem bakalářské práce je „Problematika stáří a adaptace seniora v domově pro seniory“. Toto téma jsem si vybral úmyslně z důvodu aktuálnosti tématu a také jeho naléhavosti. V minulosti se jen malý počet lidí dožil vysokého věku v dobrém zdravotním stavu. Situace se v poslední době velmi změnila a začalo prudce přibývat seniorů. Stáří je pro dnešní dobu typickým fenoménem. Obyvatelstvo nejen České republiky stárne, porodnost se velmi snížila, střední věk se prodlužuje, a to znamená větší podíl starých lidí v populaci. Věk, kterého se staří lidé dožívají, se neustále zvyšuje, a to sebou přináší různé potřeby i v sociálních službách, které jsou jim poskytovány. Starý člověk postupem času díky svému věku či zdravotnímu stavu není schopen dostatečně se postarat o své životní potřeby. Co se stane se starým člověkem, když začne potřebovat více péče, než sám dokáže zvládnout? Když senioru nemůže pomoci rodina, je zde velká řada sociálních služeb a opatření, které mu dokážou pomoci. Snaží se seniorovi zpříjemnit stáří a zlepšit kvalitu jeho života. To nemusí stačit každému seniorovi z důvodu, že jeho specifické podmínky mu nedovolí nadále prožívat svůj život ve svém přirozeném prostředí. Poté je na řadě zvolit mnohem větší změnu, která pro seniora znamená vytrhnout ho z jeho dosavadního sociálního prostředí, a to odchod z jeho domova do domova pro seniory.

Přechod do domova pro seniory je pro starého člověka velká změna. Nachází se v novém prostředí, které nezná a neví, jak v něm má fungovat. Senior byl celý život zvyklý na svůj určitý styl života, který se postupně s jeho věkem vyvíjel. Najednou se ocitl v prostředí, pro které platí nastavený denní řád a dodržování určitých pravidel.

Stáří je bráno jako příslib blížící se smrti. Je jednou z posledních fází lidského života, takzvané pouti na tomto pozemském světě. Je to nejspíš pravda, ale neznamená to, že stáří musí být jen ten zoufalý a zraňující strašák našeho života. Na stáří se musí pohlížet jako na vinobraní života, které může být krásné, ale zároveň je to i urputný protivník. Mělo by být naší povinností se s předstihem let na něj připravit, abychom věděli, jak

můžeme ovlivnit jeho kvalitu, aby až se stáří přihlásí, měla navrch ta jeho příjemnější alternativa.¹

Každý člověk se narodí, vyrůstá a žije svůj život ve svém určitém sociálním prostředí. Postupem času má člověk rodinu, blízkou osobu, děti nebo nějakého jiného člena své domácnosti. S přibývajícím věkem se obsazení domácnosti mění. Děti zakládají svoje vlastní rodiny a může nastat mnoho jiných okolností, díky kterým nakonec starý člověk zůstane doma sám, odkázán jen na sebe. Většina lidí se této doby bojí, a ještě horší je pro ně nakonec doba, kdy mají odejít do důchodu. Na problematiku stáří je potřeba pohlížet v celé její komplexnosti.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou část a na praktickou část neboli výzkum. Teoretická část je rozdělena na pět kapitol. V první kapitole se zabývám definováním základních pojmů, jako je stáří, stárnutí, rozdělení stáří, příprava na stáří atd. Následující kapitola pojednává o lidských potřebách a potřebách seniorů. Třetí kapitola je věnována kvalitě života jako nepřehlédnutelnému aspektu života člověka, a to nejen ve stáří, ale i v následné kvalitě v domově pro seniory. Další kapitola popisuje sociální služby. Dále nám ukazuje vybrané sociální služby, které jsou momentálně dostupné v České republice a určené či využívané jsou seniory. Poslední kapitolou v teoretické části je adaptace, kde se zabývám jak samotnou adaptací, tak i adaptací seniorů na domov pro seniory a jejími možnými riziky.

Praktická část této práce je věnována výzkumu, který byl proveden kvalitativní výzkumnou metodou pomocí strukturovaného rozhovoru na základě předpřipravených otázek. Rozhovor byl veden s klienty domova pro seniory. Praktická část bakalářské práce je rozdělena na dvě kapitoly. První kapitola je zaměřena na metodologický postup výzkumu a druhá kapitola obsahuje výsledky šetření. Cílem výzkumu je zjistit, jak funguje proces adaptace v domovech pro seniory, co proces adaptace ovlivňuje a negativní faktory při adaptaci.

---

¹ Srov. HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Praha: Panorama, 1990. Pyramida [Panorama]. ISBN 80-7038-158-2. str. 9

1. Stáří a stárnutí

V první kapitole vymezím důležité pojmy k pochopení obsahu mé práce, která je zaměřena na cílovou skupinu seniorů. Prvně uvedu pojem stáří, stárnutí a celkovou problematiku tohoto tématu. Dále se budu zabývat periodizací stáří, kde uvedu nečastější dělení stáří. Závěrem kapitoly se zaměřím na přípravu a přizpůsobení se staří.

Stárnout začínáme od okamžiku našeho narození, ale jen málo jedinců si to připouští. Stáří většina lidí bere jako něco hodně vzdáleného, co se ho zatím netýká. Stáří a stárnutí nejsou totožné pojmy. Stárnutí je celoživotní proces, jehož výsledkem je stáří. O seniorech můžeme mluvit jako o lidech, kteří jsou ve třetím věku.

„Mezi autory zabývajícími se problematikou stárnutí a stáří je shoda na faktu, že stáří je konečnou etapou života (vývojovým obdobím), zatímco stárnutí je fyziologický proces a nikdo živý se mu nemůže vyhnout. Pojetí definic ovlivňuje, jakou optikou je na stárnutí a stáří nahlíženo.“²

1.1. Stáří

Přirozenou etapou průběhu života člověka je stáří. Podle mnoha autorů je zároveň také jeho poslední fázi, která je velmi těžce definovatelná. Stáří má sociálně zdravotní důsledky, které jsou především zvýšení nemocnosti, zvýšení potřeby zdravotní a sociální péče. V odborné literatuře se na stáří pohlíží z mnoha hledisek a z tohoto důvodu je velké množství definic.

Stáří je obecné pojmenování pro pozdní fázi přirozeného průběhu života. Je projevem a dopadem geneticky podmíněných inovačních procesů, modifikovaných dalšími okolnostmi, jako jsou především různá onemocnění, životní podmínky a způsob života.

---

² PŘIBYL, Hugo. *Lidské potřeby ve stáří*. Praha: Maxdorf, 2015. Jessenius. ISBN 978-80-7345-437-1. str. 9

Nese s sebou i hodně významných sociálních změn, kterými jsou například osamostatnění dětí nebo odchod do důchodu.³

K stáří patří typické vnější znaky a specifické změny, které jsou ovlivněny mnoha faktory a jejich výsledek je vždy jiný. Typickými znaky jsou snížení fyzických i psychických sil. Pohyby člověka jsou pomalejší, postava se zmenšuje a nachyluje. Dochází i ke stárnutí smyslů (chuť je oslabena, vyšší práh citlivosti). Vnímání starého člověka není už tak rychlé z důvodu, že hůře slyší, vidí a obtížně se orientuje v praktickém životě. Na zevnějšku člověka jsou patrné změny v gestech, v obličeji i v chůzi. Vlasy šedivějí a řídnou. Na obličeji se vyskytuje větší množství vrásek, svalstvo ochabuje a kůže pigmentuje.⁴

Lze ho chápat ve dvou pojmech: časem, který uplynul od zrodu člověka a závěrečnou etapou jeho života. U člověka je tato doba nejčastěji vymezena jako doba od ukončení ekonomické aktivity až po dobu jeho smrti. Tato doba se nazývá třetím věkem.⁵

Stáří je též obdobím života, kdy se člověk ve vzpomínkách vrací do svého dětství neboli ke kořenům a porovnává svůj prožitý život s hodnotami, které mu byly v dětském věku předány a s vlastní představou, kterou o životě měl.⁶

Hlavní je si uvědomit, že stáří není chorobou, ale mnoho starších lidí má závažné zdravotní a funkční problémy. Důsledkem toho je postupné ubývání samostatnosti a nárůst závislosti na pomoci druhé osoby. Z tohoto důvodu je pro práci s lidmi v seniorském věku nejen důležité správně diagnostikovat a léčit určitou nemoc, ale především správně posoudit jeho funkční schopnosti a soběstačnost.⁷

---

³ Srov. KALVACH, Zdeněk. *Úvod do gerontologie a geriatrie: integrovaný text pro interdisciplinární studium*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-366-0. str. 18

⁴ Srov. HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-19-9. str. 31

⁵ Srov. HROZENSKÁ, Martina. *Sociální práce so staršími ľudmi a jej teoreticko-praktické východiská*. Martin: Osveta, c2008. ISBN 978-80-8063-282-3. str. 9

⁶ Srov. SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Sociologie stáří a seniorů*. Praha: Grada, 2012. Sociologie. ISBN 978-80-247-3850-5. str. 13

⁷ Srov. URBAN, David. *Specifika sociální práce při práci s vybranými cílovými skupinami*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2018. ISBN 978-80-7422-637-3. str. 105

1.2. Stárnutí

Stárnutí je všeobecný proces z důvodu, že stárne celá světová populace, ale zároveň je to i proces individuální, při kterém stárne konkrétní jedinec. Lidé nestárnou stejnou rychlostí, ani jejich jednotlivé orgány nestárnou všechny souběžně. Z tohoto důvodu se setkáváme s velkým množstvím individuálních odchylek. Věk kalendářní proto nemusí odpovídat věku biologickému a stejně to platí i naopak.⁸

Na stárnutí se můžeme podívat z mnoha hledisek: biologického (stárnutí buněk a organismu), psychologického (činnost psychologických funkcí, osobnostní a emocionální změny), sociologického (místo ve společenském životě) a ekonomického.⁹

Jedná se o celkový, nezvratný, dynamický proces, který postihuje involučními změnami všechny živé organismy kontinuálně již od jejich početí. Vzájemně se propojují procesy biologického, psychologického a sociálního stárnutí, které se dějí s interindividuální variabilitou. Involuční změny, reakce a adaptace organismu na ně jsou procesem dezintegrovaným a asynchronním, který je zčásti podmíněn genetikou jedince a zároveň je zčásti ovlivněn náhodnými jevy (poruchami).¹⁰

Stárnutí ovlivňuje mnoho různých faktorů, které můžeme rozdělit na faktory vnější a vnitřní.

- **Vnitřní faktory:** genetická výbava, psychické poruchy, tělesná onemocnění a psychická výbava jedince.
- **Vnějšími faktory:** fyzikální, chemické a sociální.¹¹

1.3. Periodizace stáří

Většina autorů zabývajících se stářím v odborné literatuře se rozchází v periodizaci stáří. Určení přesné periodizace věku člověka není možné. Každý jedinec stárne jinak, z důvodu, že je jedinečný, odlišný a jeho znaky se vyvíjí jinou rychlostí i intenzitou.

---

⁸ Srov. ZAVÁZALOVÁ, Helena. *Vybrané kapitoly ze sociální gerontologie*. V Praze: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0326-8. str. 11

⁹ Srov. KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie nemoci*. Praha: Grada Publishing, 2002. Psyché. ISBN 80-247-0179-0. str. 136

¹⁰ Srov. PŘIBYL, Hugo. *Lidské potřeby ve stáří*. Praha: Maxdorf, 2015. Jessenius. ISBN 978-80-7345-437-1. str. 9

¹¹ Srov. Tamtéž str. 10

Panuje ovšem mezi autory shoda v rozlišení stáří na stáří kalendářní, sociální a biologické.

Kalendářní stáří

Kalendářní, chronologický nebo matriční věk začíná od doby narození daného člověka. Věk kalendářní je praktickým údajem, který se může, ale také nemusí, shodovat se skutečným funkčním věkem člověka s kterým je spjato mnoho praktických činností a sociálních opatření.¹²

„Stáří kalendářní je dané dosažením určitého dohodnutého věku, považuje se tak za sociální konstrukt, Je jednoznačně vymezitelné, má nulovou vypovídající hodnotu o interindividuálních rozdílech. Svůj význam má však pro demografické, statistické aj. účely. Za obecně uznávanou je považována patnáctiletá periodizace lidského věku dle WHO:“

- 60-74 let: stárnutí, rané stáří
- 75-89 let: vlastní stáří, kmetství
- 90 a více let: dlouhověkost¹³

V poslední době se stále více autorů s ohledem na lepší zdravotní a funkční stav populace přiklání na následující členění věku:

- 65-74 let: mladý senior (problém s adaptací na penzionování, nadbytek volného času, seberealizace a aktivit)
- 75-84 let: starý senior (změna ve funkční zdatnosti, atypický průběh chorob a nárůst výskytu specifických chorob)
- 85 a více let: velmi starý senior (člověk se stává méně soběstačným a často je zapotřebí mu pomoci s obstaráváním lidských potřeb)

Na první pohled je viditelné, že nejčastěji se jako uzlový ontogenetický bod, kritická perioda, objevuje věk kolem 75 let.¹⁴

---

¹² Srov. HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-19-9. str. 24-25

¹³ MÜHLPACHR, Pavel. *Gerontopedagogika*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5029-7. str. 21

¹⁴ Srov. Tamtéž, str.21

Sociální stáří

Takzvaná sociální periodizace lidského života, která na základě produktivity a sociálních rolí rozděluje lidský život do životního období (první věk, druhý věk, třetí věk a čtvrtý věk). Je spojováno se změnou životního stylu, se změnou sociálních rolí a proměnou potřeb. Změna sociálních rolí je u seniorů dána hlavně odchodem do starobního důchodu a penzionováním. Přináší s sebou i řadu změn sociálního charakteru, kterými jsou například:

- Odchod ze zaměstnání do důchodu a s tím spjatá změna životního stylu jedince.
- Problém takzvaného prázdného hnízda, kdy děti odchází z domova a mají už svoje vlastní rodiny.
- Ekonomická změna situace jedince.
- Změna v sociálním postavení.
- Diskriminace starších lidí.
- Sociální izolace.
- Ztráta smyslu života.
- Úmrtí manžela nebo manželky (nabití statusu vdovství)
- Násilí páchané na seniorech.¹⁵

Senior je nucen se adaptovat na změny, které stáří s sebou přineslo s podmínkou omezeného funkčního potenciálu. Zhoršující se zdravotní stav jednice může ještě více přispět ke zhoršení sociálních důsledků stáří a dále prohlubovat a paralyzovat jedince v jejich zvládní.¹⁶

---

¹⁵ Srov. HROZENSKÁ, Martina. *Sociální práce so staršími ľud'mi a jej teoreticko-praktické východiská*. Martin: Osveta, c2008. ISBN 978-80-8063-282-3. str. 15

¹⁶ Srov. TOMEŠ, Igor a Kateřina ŠÁMALOVÁ. *Sociální souvislosti aktivního stáří*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3612-2. str. 76

Biologické stáří

Nejčastěji je tento termín používán v lékařství. Lékařské metody dokážou poznat, jak je na tom člověk doopravdy, bez ohledu na kalendářní věk.¹⁷

Průběhem jsou tělesné změny ve stárnoucím organismu, které probíhají odlišnou rychlostí a intenzitou u každého jedince a souvisejí se vznikem a výskytem chorob obvyklých ve stáří. Typické biologické projevy stáří jsou snížená výkonnost všech funkcí, atrofie a změny organismu na zátěž.¹⁸

Proces biologického stárnutí je určen genetickou dispozicí, životním stylem a je u každého jedince individuální. Pojmem biologické stáří se označují všechny vývojové změny organismu člověka v organické úrovni. Ve stáří je základem fyzických změn opotřebení orgánů, zpomalený metabolismus a pokles biologických adaptačních mechanismů. Dále dochází k snížení elasticity tkání, snížení funkce endokrinních žláz, mění se distribuce tělesných tekutin, pomocí atrofie se zmenší jedincova postava, kosterní svaly přicházejí o svoji pružnost a mění se vzhled kůže. Změny jsou i v metabolickém, oběhovém, respiračním, vylučovacím a trávicím systému. Dochází taktéž k poruchám spánku a ve vysokém věku i ke snížení výkonnosti smyslových orgánů.¹⁹

Nesmíme u biologického stáří zapomenout i na silný vliv psychického stavu, který je ovlivněn pozitivním či negativním hodnocením dosavadního života jedince, se smířením se stářím, stárnutím a stále větší sociální izolací.²⁰

Některé změny u chronologického stárnutí probíhají velmi pozvolna a některé naopak výrazně rychle. Nejvýraznějšími změnami jsou: mužská sexuální aktivita, rychlost reflexů na akustické a vizuální podněty, kapacita vitální a srdeční, ochabnutí svalstva, váha mozku, bazální metabolismus, rychlost vedení vzruchu nervovými vlákny.²¹

---

¹⁷ Srov. HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-19-9. str. 25

¹⁸ Srov. MALÍKOVÁ, Eva. *Péče o seniory v pobytových zařízeních sociálních služeb*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2030-7. str. 18

¹⁹ Srov. JAROŠOVÁ, Darja. *Péče o seniory*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2006. ISBN 80-7368-110-2. str. 21-24

²⁰ Srov. PŘIBYL, Hugo. *Lidské potřeby ve stáří*. Praha: Maxdorf, 2015. Jessenius. ISBN 978-80-7345-437-1. str. 11

²¹ Srov. KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie nemoci*. Praha: Grada Publishing, 2002. Psyché. ISBN 80-247-0179-0. str. 139

1.4. Příprava na stáří

Odchod z aktivního životního období do životní etapy stáří vede u mnoha jedinců k potížím. Žádoucí je se na stáří s předstihem připravit, aby vstup do této fáze života nebyl prudkou a negativní změnou. Člověk by měl vnímat přípravu na stáří jako celoživotní poslání a zodpovědnost. Stáří musí člověk přijmout a zajímat se o možnosti, jak může i v seniorském věku smysluplně a aktivně žít svůj život. Připravený člověk bude schopen své potřeby uspokojivě naplňovat i v seniorském věku.²²

V souvislosti se stárnutím je nejdůležitější individuální příprava na stáří. Příprava na stáří má mnoho rozmanitých způsobů od oblasti vzdělávání a volnočasových aktivit, přípravu materiální a finanční, až po změny bytové.²³

Stárnutí je ovlivněno pozitivními a negativními vlivy, které mají velký význam zejména ve středním věku. Mezi vlivy pozitivní na prožívání stáří patří dobrý stav kardiovaskulárního, respiračního, pohybového a nervového systému. Dále by se nemělo zapomínat na pozitivní vliv dobrého sociálně-ekonomického stavu, kvalifikace, úroveň vzdělání, velikost finančního příjmu, hygiena práce, stupeň odpovědnosti v zaměstnání, životní styl a konstruktivní řešení zátěžových situací. Negativní vlivy na prožívání stáří mají nemoci, degenerativní poruchy pohybového systému, poruchy metabolismu a psychických funkcí. Vážné nemoci prožité ve středním věku dále utvářejí negativní předpoklad pro přípravu na stáří. K minimalizaci výše uvedených negativních vlivů spočívá v celoživotním připravování se na stáří. Hlavním cílem je připravit jedince na aktivní stáří, v rámci možností v dobré zdravotní kondici, psychické pohodě a v důstojném životním prostředí s patřičným sociálním zabezpečením. Přípravu na stáří je možné rozdělit na tři základní obecné roviny:

- **Zdravotní** – Včasné lékařské kontroly zaměřené na konkrétní riziková onemocnění. Cílem kontrol je předcházet vážným onemocněním jako je například kardiovaskulární. Patří sem i doporučení přiměřené fyzické aktivity, která je prevencí před onemocněním pohybového systému.

---

²² Srov. PŘIBYL, Hugo. *Lidské potřeby ve stáří*. Praha: Maxdorf, 2015. Jessenius. ISBN 978-80-7345-437-1. str. 22

²³ Srov. MOJŽÍŠOVÁ, Adéla, Dagmar DVOŘÁČKOVÁ, Lenka MOTLOVÁ, Jiří ŠIMEK, Vlastimila URBANOVÁ a Petra ZIMMELOVÁ. *Sociální práce se seniory*. České Budějovice: Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2019. ISBN 978-80-7394-761-3. str. 26

- **Psychologická** – Původ má z psychohygieny a gerontopsychologie. Slouží k pozitivnímu ovlivnění psychických funkcí stálou stimulací přiměřenými podněty. Negativně může psychiku ovlivnit nemoc, která je častým jevem při neefektivním zdolávání stavu psychické zátěže. Cílem je připravit jedince na změnu společenské role, životního stylu a životního programu po odchodu do starobního důchodu.
- **Sociální** – Změna organizace práce z důvodu věku, výkonosti, vzdělání a zdravotního stavu. Odchod do starobního důchodu by měl být postupný. Zaměřuje se na bydlení, stravování, nakládání s volným časem a na poměry v rodině.²⁴

Většina dnešní střední populace se na stáří začíná připravovat okolo čtyřicátého roku věku, zatímco převážná většina dnešních seniorů se na stáří připravovala až po dosažení věku padesátí let nebo více a někteří jedinci se na stáří nepřipravovali vůbec. Z hlediska času jde příprava na stáří rozdělit do tří etap:

- **Dlouhodobá příprava** – Spočívá ve výchově k harmonickému a smysluplnému životu, k rozvoji vzdělání, ke společenské aktivitě, k rozvoji koníčků a tvořivé činnosti. Nepostradatelným faktorem je i celoživotní snaha o stabilní rodinné vztahy díky kterým v pozdějším věku lze posilovat pozitivní obraz stáří. V období adolescence je vhodné, když je výchova vedena k odpovědnému partnerství a respektu k seniorům. Důležité je vnučata zapojit do péče o jejich prarodiče. Součástí výchovy je i klást důraz na osobní zodpovědnost o svůj život. Nesmí se opomenout ani správná životospráva, dostatek pohybu a racionální stravování.
- **Střednědobá příprava** – Začíná ve středním věku, nejdéle deset let po ukončení ekonomické aktivity. Má tři okruhy, na které se zaměřuje: biologický (zdravý životní styl), psychologický (přijetí stáří a duševní hygiena) a sociální (mimopracovní aktivity a posilování sociální sítě). Velmi důležitý je okruh sociální, který se zaměřuje na tvorbu náhradního programu ve stáří, aby člověk trávil svůj volný čas smysluplně.
- **Krátkodobá příprava** – Měla by být uskutečněna nejdéle 3-5 let před odchodem do starobního důchodu. Klade důraz na informovanost o možnostech aktivního

---

²⁴ Srov. HROZENSKÁ, Martina. *Sociální práce so staršími ľudmi a jej teoreticko-praktické východiská*. Martin: Osveta, c2008. ISBN 978-80-8063-282-3. str. 23–24

způsobu života, dostupnost zdravotní a sociální péče. Jedinec by neměl podcenit příznaky nemoci a měl by stabilizovat svůj zdravotní stav. Důležité je převést své představy a plány do reálu se svým skutečným fyzickým a psychickým stavem. Vhodné je se v tomto období zaměřit i na úpravu svého bydlení (výměna dosluhujících spotřebičů a bezbariérovost).²⁵

Konečnou fází přípravy na stáří je odchod do důchodu, který pro jedince znamená velkou změnu v jeho životě, na kterou se musí adaptovat. Odchod do důchodu znamená pro člověka komplexní změnu, při které může ztratit identitu pracovníka, motivaci, privilegia a často i příjem. Taktéž se odchodem přeruší kontakty a přátelství s kolegy, což nakonec může vést k pocitu osamění, odvrhnutí až dokonce k sociálnímu vyloučení. Nese s sebou i řadu negativních emocí jako je hněv, strach a zmatek. Senior se často znovu učí žít ve dvojici s někým s kým většinou tráví svůj celý den. Dochází i k přebytku volného času, který se jedinec učí využít. Z tohoto důvodu je nevhodnější, když má člověk své záliby, které ho naplňují, už ze středního věku.²⁶

Příbyl popisuje odchod do důchodu jako významný mezník v životě, který s sebou přináší vyrovnávání se se změnou sociální role a závisí na individualitě jedince. Tento proces má své fáze:

- **Příprava na důchod** – Jedná se o uvědomění si a zvážení možností, výhod, které role důchodce může nabídnout.
- **Bezprostřední reakce na změnu** – Odráží celoživotní postoj člověka k profesní roli. Jedinec opouští svůj dosavadní životní styl a nový nemá ještě vytvořený. Na počátku může být pocit uspokojení, který se později mění v pocit nejistoty, kvůli obavám z budoucnosti.
- **Deziluze a postupné přizpůsobování** – Absence pravidelné činnosti a uvědomění si, že se život razantně změnil. V této fázi může dojít často k pocitu prázdnoty a nudy. Řešením je nalezení nových činností, které povedou k smysluplnému vyplnění volného času. Důraz by se měl klást na zachování aktivního života, trénování mozku a udržování sociálního kontaktu.

---

²⁵ Srov. PŘIBYL, Hugo. *Lidské potřeby ve stáří*. Praha: Maxdorf, 2015. Jessenius. ISBN 978-80-7345-437-1. str.23-24

²⁶ Srov. HROZENSKÁ, Martina. *Sociální práce so staršími ľudmi a jej teoreticko-praktické východiská*. Martin: Osveta, c2008. ISBN 978-80-8063-282-3. str. 24-25

- **Adaptace na nový život** – Zafixování nového životního stereotypu a znovuzískání pocitu životní spokojenosti.²⁷

Staří lidé jsou občané v postproduktivním věku, kteří mohou být stále ještě ekonomicky aktivní, ale také to mohou být už nepracující jedinci důchodového věku se specifickými potřebami.²⁸

1.5. Přizpůsobení se na stáří

Ve chvíli, kdy si člověk uvědomí, že stárne, započne problém jeho reakce a adaptace na stáří. Průběh adaptace na stáří nejde přesně nikdy odhadnout, každý člověk reaguje individuálně. Je mnoho faktorů, které adaptaci ovlivňují, mezi nejhlavnější se řadí osobnost jedince, jeho životní filozofie a zkušenosti. Průběh adaptace na stárnutí se může časem měnit, je ovlivněna psychickými a somatickými změnami jedince, ale svůj podíl mají i vnější podmínky. Pomocí reakcí seniora, jeho okolí a možností získání pomoci se rozlišuje adaptace na následující modely:²⁹

- **Konstruktivnost** – Jedná se o ideální model adaptace na stáří. Jedinec má velmi dobrou schopnost adaptace, je zcela vyrovnaný se stářím a spokojený se svým prožitým životem. Senior je tolerantní a soběstačný, konstruktivně řeší problémy stáří, navazuje nové sociální vazby, realizuje přiměřené plány a cíle.
- **Závislost** – Tento model je velmi častý. Senior nenalézá uspokojení v psychických ani fyzických aktivitách, směřuje k pasivitě a závislosti na okolí. Má rád svoje pohodlí a je neochotný k věcem, které by ho mohly rušit.
- **Obranný postoj** – Tento model je nejčastější u lidí, kteří byli profesionálně úspěšní. Svě stáří odmítají a skrývají fakt, že přicházejí o soběstačnost. Snaží se své postavení si udržet, dokud nejsou ke změně donuceni závažnými okolnostmi.
- **Nepřátelství** – Senior má sklon svalovat vinu za své neúspěchy na druhé, ke svému stáří má silný odpor a vnímá ho jako nepřízeň osudu. Žije v osamocení a je neústupný ve svých zvyklostech a postojích. Jeho adaptační mechanismus nestačí

²⁷ Srov. PŘIBYL, Hugo. *Lidské potřeby ve stáří*. Praha: Maxdorf, 2015. Jessenius. ISBN 978-80-7345-437-1. str. 24

²⁸ Srov. HROZENSKÁ, Martina. *Sociální práce so staršími ľudmi a jej teoreticko-praktické východiská*. Martin: Osveta, c2008. ISBN 978-80-8063-282-3. str. 23

²⁹ Srov. PŘIBYL, Hugo. *Lidské potřeby ve stáří*. Praha: Maxdorf, 2015. Jessenius. ISBN 978-80-7345-437-1. str. 24

na obtížnou problematiku stáří, proto reaguje na problémy s ním spojené nevrlo mrzutostí.

- **Sebenávist** – Jedinec je nepřátelský sám k sobě. Má na sebe zlost a svůj dosavadní život hodnotí kriticky. Většinou nemá žádné zájmy, rád zveličuje svoji tělesnou či psychickou neschopnost a nedokáže ke stáří nalézt konstantní přístup. Zaujímá pasivní přístup, cítí se jako oběť okolností, často má sklon k depresím a neudrzuje skoro žádné sociální kontakty. Často se cítí zbytečný a osamělý.³⁰

Pro dobrou adaptaci ve stáří psycholog Švancara doporučuje usilovat o naplnění takzvaného „5P“:

- **Perspektiva** – Nadále si udržovat a rozvíjet svůj životní program a zachovat si pozitivní výhled do budoucna.
- **Pružnost** – Neuzavřít se novým příležitostí, pokoušet se i nadále pochopit nový děj a nové postupy. Dále se i ve stáří vzdělávat a zajímat se o dění okolo.
- **Prozíravost** – Volit si pouze splnitelné cíle a činnosti. Zároveň se smířit s možnými obtížemi a ztrátami, které jsou spojené se stářím a promyslet si jejich náhradu. Dostatečně dopředu si obstarat adekvátní bydlení i zajistit si dostatečné finanční prostředky pro klidný a aktivní život ve stáří.
- **Porozumění** – Snažit se o pochopení druhého člověka a nadále si udržet pozitivní myšlení. Usilovat o dobré sociální vazby a nepropadat chmurným myšlenkám.
- **Potěšení** – Udržovat si dobré psychické rozpoložení a mít radost i z drobností, které nám den přinese.³¹

---

³⁰ Srov. PACOVSKÝ, Vladimír. *Geriatrická diagnostika = Geriatrie (Variant.)*. Praha: Scientia Medica, 1994. Medicína a praxe [Scientia Medica]. ISBN 80-85526-32-8. str. 88-89

³¹ Srov. PŘIBYL, Hugo. *Lidské potřeby ve stáří*. Praha: Maxdorf, 2015. Jessenius. ISBN 978-80-7345-437-1. str. 25

2. Lidské potřeby

V této kapitole se budeme zabývat potřebami člověka. Vysvětlíme si, co tento pojem obnáší a co potřeby jsou. Dále navážeme na mnou určenou cílovou skupinu a popíšu Vám potřeby seniorů.

Z obecného pohledu lze charakterizovat potřebu jako projev nedostatku něčeho co postrádáme a je potřeba to napravit či odstranit. Něco, co je nutné pro zachování života a dalšího vývoje. Nutí nás k hledání určitého předpokladu nepostradatelného pro život, případně nás pobízí k vyhnutí se určité podmínce.³² Dále Nakonečný vnímá potřebu i jako základní formu motivace, která se projeví pocíťováním nedostatku ve fyzické (biologické) nebo sociální dimenzi lidského života.³³

Podle Šamánkové je „*potřeba stav organismu, který je charakterizován dynamickou silou, která vzniká z pocitu nedostatku nebo přebytku v oblasti biologické, psychologické, sociální nebo duchovní. Naplnění potřeb směřuje k vyrovnaní a obnovení změněné rovnováhy organismu.*“³⁴

Uspokojování nebo neuspokojování potřeb ovlivňuje celou naši psychickou aktivitu a zásadní roli má na vzorec chování. Jednání, které míří k uspokojení potřeb přetváří potřebu na psychologickou odezvu. Naplňování potřeb má sociální povahu, aktivity směřující k jejich naplnění jsou uloženy v sociálních sítích jedince. Potřebu také lze chápat jako hnací sílu pro člověka, která ho posouvá k novým věcem, lidem nebo činnostem. Mají i svůj význam v orientaci jedince v prostředí a pomáhají cestou seberealizace měnit prostředí.³⁵

---

³² Srov. NAKONEČNÝ, Milan. *Encyklopedie obecné psychologie*. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0625-7. str. 109

³³ Srov. PŘIBYL, Hugo. *Lidské potřeby ve stáří*. Praha: Maxdorf, 2015. Jessenius. ISBN 978-80-7345-437-1. str. 31

³⁴ Tamtéž, str. 31

³⁵ Srov. Tamtéž, str. 31

Teorie řazení lidských potřeb podle Maslowa:

- **Fyziologické potřeby** – Vyjadřují potřeby organismu, při které nemusí dojít k psychické odezvě. Objevují se při porušení homeostázy.
- **Potřeba bezpečí** – Vyskytuje se při pocitu životní nejistoty, selhání či nebezpečí.
- **Potřeby sociální** – Při pocitu osamělosti se objeví touha být milován a zařadit se do sociální skupiny.
- **Potřeba uznání a sebeúcty** – Objeví se při ztrátě respektu, kompetencí, důvěry a vyznačuje se snahou tyto sociální hodnoty opět získat.
- **Potřeba sebeaktualizace** – Tendence ukázat své schopnosti a záměry, nalézt smysl svého života.³⁶

Potřeby jsou výsledkem vzájemné stále probíhající interakce hodnot, racionálního i emočního rozhodování. Neprobíhají ani se nevytvářejí odděleně, vzájemně se ovlivňují. Uspokojovat potřeby je nutné stále, což jde nejlépe pozorovat na tělesných potřebách. Potřeby jsou pro všechny lidi společné, bez ohledu na věk, avšak v průběhu života se mění z pohledu kvantity i kvality, mění se množství i priority potřeb.³⁷

Lidské potřeby lze dělit dvěma způsoby. První způsob dělení je podle důležitosti lidských potřeb:

- **Nižší** (primární, biogenní, fyziologické a viscerogenní) – Do této skupiny patří potřeby, které motivují člověka, aby se staral o vlastní tělo.
- **Vyšší** (sekundární, psychogenní, sociogenní a psychologické) – Patří sem potřeby uznání, sounáležitosti a seberealizace.³⁸

Druhé členění potřeb je holistického přístupu:

- **Biologické** – Potřeby, které udržují lidské tělo při životě.
- **Psychologické** – Vliv má pocit bezpečí, jistoty, důvěra a respekt lidské důstojnosti.

---

³⁶ Srov. JAROŠOVÁ, Darja. *Péče o seniory*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2006. ISBN 80-7368-110-2. str. 33

³⁷ Srov. PŘIBYL, Hugo. *Lidské potřeby ve stáří*. Praha: Maxdorf, 2015. Jessenius. ISBN 978-80-7345-437-1. str. 32

³⁸ Srov. Tamtéž, str. 32

- **Sociální** – Obsahuje kontakt s lidmi, komunikaci s nimi a touhu po lásce.
- **Duchovní** – Potřeba po smyslu života a odpuštění.³⁹

2.1. Potřeby seniorů

Senioři vyžadují stejně jako kdokoliv naplňování všech potřeb, které mají. Výraznou změnou u starého člověka je, že velmi často při jejich uspokojování je odkázán na pomoc druhé fyzické osoby. Potřeba péče je spojena s horší soběstačností a poklesem funkční schopnosti jedince, které ho omezují v jeho schopnosti své potřeby uspokojit.⁴⁰

Ve stáří dochází ke změně uspořádání hodnot potřeb. Dochází k mnohem větší fixaci na rodinu a jedinec často požaduje potvrzení především potřeb lásky a sounáležitosti. Potřebuje mít jistotu o své pozici v rodině a existenci citového pouta v ní. Senioři častěji pociťují pocit ohrožení a smiřují se s nastupující mírou závislosti na pomoci jiné osoby. Potřeby seniorů lze dělit do dvou skupin:

- **Fyziologické** – Zvýrazňují se s přibývajícím věkem. Základní potřeby, které je nutné uspokojovat jsou příjem potravy, odpočinek, spánek a vyprazdňování se. Senioři požadují dostatek tepla a pohody, ale méně vnímají dehydrataci.
- **Psychologické** – Nejsou nejlépe uspokojovány potřeby komunikace, jedinec si může přijít více osamělý, až izolovaný.⁴¹

Neopomenutelnými potřebami, které senioři mají je: pocit bezpečí a jistoty, dychtí po důvěře, stabilitě, jistotě a spolehlivosti. V případě pocitu bezpečí se myslí potřeba fyzického a psychického bezpečí a ekonomického zabezpečení. V některých případech se někteří lidé snaží pomoci seniorovi až příliš a tyto snahy o pomoc mohou vést k přílišnému ochraňování a k rozvoji nežádoucí závislosti seniora na pomoc okolí.

³⁹ Srov. PŘIBYL, Hugo. *Lidské potřeby ve stáří*. Praha: Maxdorf, 2015. Jessenius. ISBN 978-80-7345-437-1. str. 32

⁴⁰ Srov. MOJŽÍŠOVÁ, Adéla, Dagmar DVOŘÁČKOVÁ, Lenka MOTLOVÁ, Jiří ŠIMEK, Vlastimila URBANOVÁ a Petra ZIMMELOVÁ. *Sociální práce se seniory*. České Budějovice: Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2019. ISBN 978-80-7394-761-3. str. 24

⁴¹ Srov. JAROŠOVÁ, Darja. *Péče o seniory*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2006. ISBN 80-7368-110-2. str. 33

Z tohoto důvodu je zapotřebí zvážit, zda ochrana, kterou chceme seniorovi poskytnout neomezuje jeho vůli rozhodování o sobě, svém životě a svých činnostech.⁴²

---

⁴² Srov. MOJŽÍŠOVÁ, Adéla, Dagmar DVOŘÁČKOVÁ, Lenka MOTLOVÁ, Jiří ŠIMEK, Vlastimila URBANOVÁ a Petra ZIMMELOVÁ. *Sociální práce se seniory*. České Budějovice: Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2019. ISBN 978-80-7394-761-3. str. 24

3. Kvalita života

Třetí kapitola nám poukáže na faktory ovlivňující vnímání kvality života a kvalitu života u starých lidí. Na závěr si nastíníme, jak by měl fungovat domov pro seniory, aby jeho služby byly kvalitní.

Kvalita života je výsledkem mnoha faktorů, které na sebe vzájemně působí, a to sociálních, zdravotních, ekonomických a environmentálních podmínek lidského života a společenského rozvoje.⁴³ Dále obsahuje otázky po smyslu a pocitu užitečnosti jedincova života i osobní klasifikaci života v oblasti svobody a spokojenosti.⁴⁴

Pojem kvalita života lze definovat jako formu osobní pohody, která je spojena s životním stylem a podmínkami, ve kterých lidé žijí. Současně řeší problém potřeb, jejich uspokojování, význam a osobní hodnotové žebříčky. Teorie potřeb závisí na teorii motivace, z důvodu motivace jedince k jeho vnitřním potřebám, které se vyznačují individuálností, změnami v čase a vztahu k prostředí.⁴⁵

WHO vymezuje kvalitu života jedince jako „*vnímání jeho pozice v životě v kontextu kultury a hodnotového systému, v němž žije, a ve vztahu k jeho cílům, očekáváním, zájmům a požadavkům*“⁴⁶ Dále uvádí členění jednotlivých oblastí kvality života:

- **Fyzické zdraví a úroveň soběstačnosti** – pohyblivost, závislost na zdravotní péči, schopnost pracovat atd.
- **Psychické zdraví a stránka duchovní** – víra, pocity, sebehodnocení atd.
- **Sociální vazby** – sociální podpora, vztahy aj.

---

⁴³ Srov. HROZENSKÁ, Martina. *Sociální práce so staršími ľudmi a jej teoreticko-praktické východiská*. Martin: Osveta, c2008. ISBN 978-80-8063-282-3. str. 47

⁴⁴ Srov. MOJŽÍŠOVÁ, Adéla, Dagmar DVOŘÁČKOVÁ, Lenka MOTLOVÁ, Jiří ŠIMEK, Vlastimila URBANOVÁ a Petra ZIMMELOVÁ. *Sociální práce se seniory*. České Budějovice: Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2019. ISBN 978-80-7394-761-3. str. 23

⁴⁵ Srov. VÁŽANSKÝ, Mojmir. *Kvalita života starších dospělých a seniorů v kontextu výchovné a sociální pomoci*. Brno: MSD, 2010. ISBN 978-80-7392-130-9. str. 20-21

⁴⁶ MOJŽÍŠOVÁ, Adéla, Dagmar DVOŘÁČKOVÁ, Lenka MOTLOVÁ, Jiří ŠIMEK, Vlastimila URBANOVÁ a Petra ZIMMELOVÁ. *Sociální práce se seniory*. České Budějovice: Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2019. ISBN 978-80-7394-761-3. str. 23

- **Prostředí** – prostředí domova, bezpečí, materiální zabezpečení atd.⁴⁷

Kvalitu života lze rozdělit na objektivní a subjektivní hledisko. Objektivní hledisko kvality života je určené materiálním zabezpečením, zdravím, sociálními podmínkami a sociálním statutem. Subjektivním hlediskem je vlastní vnímání svého sociálního postavení skrz hodnotový systém a kulturu. Záleží na individuálním očekávání, dosažení cílů a s tím spojenou saturací lidských potřeb.⁴⁸

3.1. Kvalita života ve stáří

Hodnota života seniorů má mnoho určitých požadavků: hmotnou jistotu, zdravotní stav, dobré rodinné a sociální vztahy, kvalitní bydlení, snadno dosažitelné zdravotně sociální a další služby, šance uskutečnění zálib a koníčků či podpora sociálních kontaktů. Očekávání na životní kvalitu se s přibývajícím věkem zvyšují.⁴⁹

U seniorů je hodnota života spojena se subjektivním pocitem pohody, který je u každého jedince individuální. V průběhu stáří kvalita života upadá i přes skutečnost že jsou senioři obdařeni pozoruhodnou adaptací na nejrůznorodější nepříznivé změny. Hlavním úkolem je neztratit pocit životní pohody a přijatelný životní styl. Podmínky tohoto úkolu lze rozdělit do tří bodů:

- Nepoddat se bezmocnosti a závislosti na pomoci druhé fyzické osoby
- Nepodlehnout sociální izolaci, pocitu osamění a nechtěnosti (zachování či vytváření nových sociálních kontaktů)
- Zachování si osobního významu a sebeúcty, aby nedošlo k pocitu nepotřebnosti⁵⁰

Kvalita života se může výrazně snížit za předpokladu, že člověk je omezen ve své schopnosti uspokojit své potřeby a naplňovat plány, udržovat kontrolu nad svým životem. Překážky v plnění životních úkolů mohou být například psychologické či sociální. Senior,

⁴⁷ Srov. MOJŽÍŠOVÁ, Adéla, Dagmar DVOŘÁČKOVÁ, Lenka MOTLOVÁ, Jiří ŠIMEK, Vlastimila URBANOVÁ a Petra ZIMMELOVÁ. *Sociální práce se seniory*. České Budějovice: Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2019. ISBN 978-80-7394-761-3. str. 23

⁴⁸ Srov. PŘIBYL, Hugo. *Lidské potřeby ve stáří*. Praha: Maxdorf, 2015. Jessenius. ISBN 978-80-7345-437-1. str. 49

⁴⁹ Srov. VOHRALÍKOVÁ, Lenka a Ladislav RABUŠIC. *Čeští senioři včera, dnes a zítra*. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2004. ISBN isbn80-239-4218-2. str. 55

⁵⁰ Srov. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5. str. 399

který není schopný fungovat v jedné oblasti, nemusí být nakonec schopný fungovat ani v jiné oblasti. Tím se u jedince rozvine tzv. spirála neschopnosti. Úkolem sociální práce v tomto případě je pomoci seniorovi, aby se dokázal ze spirály vymotat a znovu byl schopen správně v dané oblasti fungovat.⁵¹

Pro co nejkvalitnější život i ve stáří je hlavní si naplánovat aktivity na volný čas, které zároveň mají funkci prevence proti nesoběstačnosti. Velký význam má i udržování a navazování nových sociálních vazeb, setkávání se s jedinci stejného věku a prohlubování mezigeneračních vazeb. Velký důraz je kladen na uspořádání si své životní náplně, která by se měla skládat z fyzické i duševní aktivity s ohledem na individuální možnosti.⁵²

Většina seniorů svoji kvalitu života vnímá kladně, jediný problém shledávají v materiální stránce svého života, kterou nevidí moc optimisticky. V materiální stránce u seniorů vládne většinou značná nespokojenost se svojí životní úrovní. Dále si uvědomují chybějící sociální kontakty či rychle se vyvíjející technické novinky, které jsou složité pro jejich pochopení a s tím spojené znemožnění účastnit se některých činností. Mezi nejhlavnější problémy seniorů patří osamělost, která je individuální a je podmíněna schopností seniora udržovat či navazovat sociální kontakty.⁵³

3.2. Kvalita péče o seniory v domově po seniory

Domov pro seniory není určen pouze pro udržování klientů při životě, ale má co nejvíce je to možné, podpořit jejich kvalitu života. Aspekty klientovy kvality života dokáže určit pouze sám klient, který jediný dokáže určit, co pro něj má hodnotu. Jedná se o individuální hodnoty a u každého klienta jsou jinak důležité, z tohoto důvodu, nemůže personál za klienta tyto hodnoty určit. Klient se bude v domově cítit dobře jen za předpokladu, když je mu umožněno smysluplnější využití času, než které by měl mimo něj.⁵⁴

---

⁵¹ Srov. MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0. str. 164

⁵² Srov. DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4138-3. str. 27

⁵³ Srov. VOHRALÍKOVÁ, Lenka a Ladislav RABUŠIC. *Čeští senioři včera, dnes a zítra*. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2004. ISBN isbn80-239-4218-2. str. 56

⁵⁴ Srov. MATOUŠEK, Oldřich. *Ústavní péče*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 1999. Studijní texty [Sociologické nakladatelství, edice]. ISBN 80-85850-76-1. str. 124

Nabízené programy seniorům v domovech pro seniory mají za cíl posílit pocit významu jejich života. Dalším úkolem navzdory různým omezením je podpořit jejich funkční schopnosti a fyzickou zdatnost jedince. Stejná podpora platí i pro klienty, kteří jsou upoutaní na lůžko a jejich kontakt s okolním světem je minimální. I tato skupina klientů má zde svůj domov a mají stejné potřeby, jako ostatní klienti. Hlavní úlohu zde hraje sociální prostředí, které zprostředkovává kontakt s okolním světem.⁵⁵

Mnoho terapeutických přístupů je zaměřeno na počáteční navázání kontaktu s postupným rozvíjením, aby tak zprostředkovali klientu s vážným hendikepem prožití slasti, emocí, vztahu, které jsou nedílnou součástí ke zlepšení hodnoty jeho života. Klient, který dokáže vnímat podněty i na ně reagovat, je zároveň schopen aspoň minimální komunikace a činnosti. Činnost nemusí být projevoována na venek, patří do ní totiž i duševní práce, přemýšlení, meditace, vnímání hezkých a příjemných podnětů.⁵⁶

Ukazatelem dobré péče o seniory je jejich spokojenost, relativně dobré zdraví, menší spotřeba medikamentů a zdravotnických i sociálních služeb. Kvalitní péče vede k více aktivním seniorům, kteří netrpí sociální izolací a účastní se společenského života ve své komunitě.⁵⁷

---

⁵⁵ Srov. MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0. str. 184

⁵⁶ Srov. Tamtéž, str. 185

⁵⁷ Srov. Tamtéž, str. 189

4. Sociální služby

Každý z nás se během svého života dostane do tíživé životní situace a někdy nemusíme být schopni ji vyřešit svépomocí, ale budeme potřebovat pomoc druhé osoby. V takovýto okamžik můžeme potřebovat sociální službu.⁵⁸

Sociální služby jsou poskytovány především společensky znevýhodněným jedincům. Za cíl mají zlepšit kvalitu jejich života, začlenit je co nejvíce je to možné do společnosti anebo naopak společnost chránit před riziky, která pro ni mohou představovat.⁵⁹

Základními činnostmi, které nabízejí sociální služby jsou dle § 35 zákona 108/2006 Sb.:

- pomoc při běžných činnostech péče o vlastní osobu
- poskytnutí vhodných podmínek pro osobní hygienu nebo poskytnutí pomoci při osobní hygieně
- poskytnutí stravování nebo pomoci stravování zajistit
- poskytnutí ubytování nebo přenocování
- pomoc s chodem domácnosti
- výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti
- sociální poradenství
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
- sociálně terapeutické činnosti⁶⁰

Sociální služby jsou vymezeny zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Do sociálních služeb podle § 32 patří sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Sociální služby poskytují podle § 33 tři formy služeb:

---

⁵⁸ Srov. ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální péče: učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5148-1. str. 11

⁵⁹ Srov. MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0041-3. str. 9

⁶⁰ Srov. ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální péče: učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5148-1. str. 12

- Pobytová služba – poskytuje ubytování v zařízení sociálních služeb.
- Ambulantní služba – jedinec sám dochází nebo je doprovázen nebo dopravován do zařízení sociálních služeb
- Terénní služba – sociální služby jsou jedinci poskytovány v jeho přirozeném prostředí⁶¹

Sociální poradenství – Poskytuje jedincům potřebné informace napomáhající řešení nepříznivé sociální situace. Služba je pro občany poskytována zdarma. Sociální poradenství se dělí na dva druhy: Sociální poradenství základní a sociální poradenství odborné.

- Základní sociální poradenství je povinnost všech sociálních služeb a zahrnuje poskytování informací o možnostech v různých sociálních službách nebo informace o jiné formě pomoci.
- Odborné sociální poradenství je poskytováno v specializovaných poradnách, které se vždy specializují na určitý sociální problém anebo na cílovou skupinu. Obsahuje pomoc ve formě poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů.⁶²

Služby sociální péče – Napomáhají jedincům zabezpečit jejich psychickou i fyzickou soběstačnost. Cílem je podpořit život v jejich přirozeném sociálním prostředí a umožnit jim v co nejlepší možné míře zapojení se do běžného sociálního života. V případě, že není možné docílit zapojení jedince do běžného života společnosti z důvodu, kdy toto vylučuje jeho stav, je zapotřebí mu zajistit důstojné zacházení a prostředí. Na poskytnutí služby sociální péče má právo každý občan v nejméně omezujícím prostředí.⁶³

Služby sociální prevence – Pomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou ohroženy vyloučením kvůli sociální krizové situaci, životním návykům a způsobem života vedoucího ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiného jedince. Cíl služeb sociální prevence je

⁶¹ § 33 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁶² § 37 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁶³ § 38 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

pomoci osobám k odstranění jejich nežádoucí sociální situaci a ochránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů.⁶⁴

4.1. Sociální služby nejčastěji využívané seniory

V České republice je velmi pestrá nabídka sociálních služeb pro seniory. Dříve než začne senior některou ze sociálních služeb využívat je za potřebí určit konkrétní sociální službu, která bude pro něj vhodná. Například pokud je senior ve větší míře soběstačný a potřebuje jen drobnou pomoc, tak se volí terénní služba, která mu pomůže v jeho domácím prostředí s činnostmi, jež jsou už mimo jeho rámec možností. Časem se může jeho stav zhoršit a bude za potřebí celodenní péče o seniora. Pokud není možné, aby celodenní péči zajistila rodina, tak senior může být umístěn do služby pobytové. Mnoho služeb nabízí více forem poskytované péče. Služba může být ambulantní, terénní ale i pobytová.

Dále uvedu jednotlivé sociální služby, které senioři využívají. Sociální služby patřící pod sociální poradenství jsou poskytovány převážně osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace si vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Nejčastěji využívané služby sociálního poradenství seniory jsou:

Osobní asistence – Služba je poskytována terénní formou v přirozeném sociálním prostředí jedince. Služba je poskytována bez časového omezení, a při činnostech, které daná osoba potřebuje. Služba především obsahuje tyto základní činnosti: „*pomoc při zvládnutí běžných úkolů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně, pomoc při zajištění stravy, pomoc při zajištění chodu domácnosti, výchovně, vzdělávací a aktivizační činnost, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí*“⁶⁵

Pečovatelská služba – Je poskytována terénní nebo ambulantní formou. Služba je určena i rodinám s dětmi, u kterých si situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Služba je poskytována ve vymezeném čase v domácnosti osob nebo v zařízeních sociálních služeb. Služba obsahuje tyto základní činnosti: „*pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče*

---

⁶⁴ § 53 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁵ § 39 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

o vlastní osobu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, pomoc při zajištění chodu domácnosti a zprostředkování kontaktu se společenským prostředím.“⁶⁶

Tísňová péče – Jedná se o nepřetržitou distanční hlasovou a elektronickou komunikaci, která je poskytována terénní formou. Služba je pro osoby vystavené vysokému riziku ohrožení zdraví nebo života v případě náhlého zhoršení jejich zdravotního stavu nebo schopností. Obsahem služby jsou tyto základní činnosti: *„poskytnutí nebo zprostředkování neodkladné pomoci při krizové situaci, sociálně terapeutické činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.*“⁶⁷

Průvodcovské a předčitatelské služby – Služba má formu terénní nebo ambulantní. Poskytována je jedincům, kteří mají snížené schopnosti z důvodu věku nebo zdravotního postižení v oblasti orientace nebo komunikace, a pomáhá jim si osobně vyřídit vlastní záležitosti. Základní úkony služby jsou: *„zprostředkování kontaktu se společností, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.*“⁶⁸

Odlehčovací služby – Mají formu ambulantní, terénní nebo pobytovou. Určené jsou osobám, o které se jinak pečuje v jejich přirozeném sociálním prostředí. Cíl služby je umožnění nezbytného odpočinku pečující fyzické osobě. Služba osahuje tyto základní činnosti: *„pomoc při zvládnání běžných úkolů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování v případě pobytové služby, výchovně, vzdělávací a aktivizační činnost, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.*“⁶⁹

Centra denních služeb – Poskytována ambulantní formou. Služba má za cíl snížit riziko sociálního vyloučení, a podpořit soběstačnost osob využívajících službu. Základní úkony služby jsou: *„pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, výchovně, vzdělávací a aktivizační činnost, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně*

---

⁶⁶ § 40 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁷ § 41 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁸ § 42 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁹ § 44 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

*terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.*⁷⁰

Denní stacionáře – Jsou poskytnuty v ambulantní formě i osobám s chronickým duševním onemocněním. Situace uživatelů denního stacionáře vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Služba obsahuje tyto základní činnosti: *„pomoc při zvládnání běžných úkolů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy, výchovně, vzdělávací a aktivizační činnost, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.*⁷¹

Týdenní stacionář – Pobytová služba pro osoby vyžadující pravidelnou pomoc druhé fyzické osoby. Určeno i pro klienty s chronickým duševním onemocněním. Základní činnosti poskytované službou: *„poskytnutí ubytování a stravy, pomoc při zvládnání běžných úkolů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, výchovně, vzdělávací a aktivizační činnost, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.*⁷²

Domovy pro osoby se zdravotním postižením – Jedná se o pobytovou službu pro osoby, které vyžadují pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby z důvodu snížené soběstačnosti kvůli zdravotnímu postižení. Služba poskytuje stejné základní činnosti jako u výše uvedeného týdenního stacionáře.⁷³

Domovy pro seniory – Služba pobytová, která poskytuje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Je určena lidem se sníženou soběstačností hlavně z důvodu věku. Obsahuje tyto základní činnosti: *„poskytnutí ubytování a stravy, pomoc při zvládnání běžných úkolů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, aktivizační činnost, zprostředkování kontaktu se společenským*

---

⁷⁰ § 45 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁷¹ § 46 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁷² § 47 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁷³ § 48 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

*prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.*⁷⁴

Domovy se zvláštním režimem – Poskytují pravidelnou pomoc druhou fyzickou osobou. Jedná se o pobytovou službu určenou osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění nebo závislosti na návykových látkách. Dále je také určena osobám se stařeckou, Alzheimerovou demencí a ostatními typy demencí, které mají sníženou soběstačnost z důvodu těchto onemocnění. Chod zařízení je přizpůsoben specifickým potřebám klientů. Základní činnosti služby jsou stejné jako u výše uvedeného domova pro seniory.⁷⁵

Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče – Pobytová služba, poskytována osobám, které již nepotřebují zdravotní péči, ale jejich zdravotní stav jim neumožňuje se obejít bez pomoci druhé fyzické osoby. Z tohoto důvodu nemůže být osoba propuštěna ze zdravotního zařízení, dokud nebude mít zabezpečenou pomoc druhé osoby nebo ambulantní či pobytové sociální služby. Činnosti vykonávané službou jsou stejné jako u již zmiňovaného domova pro seniory.⁷⁶

Služby sociální prevence, které nejčastěji využívají seniři:

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením – Poskytováno formou ambulantní nebo terénní. Určeno lidem v důchodovém věku nebo zdravotně hendikepovaným u kterých hrozí sociální vyloučení. Obsahuje tyto základní činnosti: *„zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.*⁷⁷

4.2. Domov pro seniory

Můžeme ho popsat jako zařízení pro občany, kteří dosáhli věku rozhodujícího pro přiznání starobního důchodu a kteří kvůli trvalým změnám zdravotního stavu potřebují komplexní péči, jež jim nemůže být zajištěna členy rodiny, pečovatelskou službou ani

---

⁷⁴ § 49 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁵ § 50 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁶ § 52 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁷ § 66 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

jinými typy služeb pro seniory. Do domova pro seniory nemohou být přijati občané, jejichž zdravotní stav vyžaduje léčbu v lůžkovém zdravotnickém zařízení.⁷⁸

Domov pro seniory je forma ústavní péče, která je vymezena v zákoně o sociálních službách číslo 108/2006Sb. §49 takto: domov pro seniory je pobytová služba určená seniorům, kteří mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu svého věku a jejich situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Sociální služba obsahuje:

- poskytování ubytování a stravy
- pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu
- pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
- činnost sociálně terapeutickou a aktivizační
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.⁷⁹

Všechny základní činnosti vymezené zákonem jsou domovy pro seniory povinny nabízet, ale není nutností, aby je všichni klienti využívali. Klient, který danou činnost dokáže udělat sám, ji může bez pomoci vykonávat. Vždy si každý klient svobodně může zvolit, které služby potřebuje a chce je využívat. To samozřejmě platí po celou dobu pobytu v domově. Pokud se klientův stav časem změní, může začít využívat i služby, které předtím nepotřeboval.

Dále jsou v domově pro seniory nabízeny i doplňkové služby a aktivity, které nejsou pro klienta povinné, ale sám si vybere, kterou aktivitu či službu bude chtít využívat. Všechny domovy se pokouší vytvořit klientovi přívětivé prostředí, které mu může nahradit jeho dřívější domov.

K přijetí do domova pro seniory je potřebné podat žádost, kterou vyplní senior dobrovolně sám nebo na doporučení svého ošetřujícího lékaře, popřípadě s pomocí druhé osoby. V případě nutnosti, například u hospitalizovaného seniora, může s žádostí pomoci i sociální pracovník.⁸⁰

---

⁷⁸ Srov. MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-368-0. str. 51-52

⁷⁹ § 49 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁰ Srov. HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-19-9. str. 236

Dnešní domov pro seniory je příjemně vybavený vším, co senior potřebuje. Vícelůžkové pokoje v domově jsou ve většině případů vzácností. Nejčastější pokoje jsou jednolůžkové až čtyřlůžkové. Ve většině domovů si s sebou klient může vzít do pokoje oblíbené bytové doplňky, aby se cítil více doma.⁸¹

---

⁸¹ Srov. HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-19-9. str. 236

5. Adaptace

V životě přichází mnoho změn a každý jedinec tyto změny jinak přijímá a vyrovnává se s nimi. Mezi základní lidské vlastnosti patří schopnost adaptace. Pomáhá lidem překonat i velmi obtížné životní období, ale změn nesmí být více než je jedinec schopen zvládnout. Změna musí vždy mít pro jedince smysl, aby jí mohl lépe přijmout. Okolí jedince by mělo mít pro něj pochopení a být k němu tolerantní. Zásadní životní změny by se měly vždy plánovat po menších částech.⁸²

Každý člověk během svého života je podroben mnoha zátěžovým situacím a hrozí-li mu porucha homeostázy, má jeho organismus na výběr ze dvou obranných odpovědí: reakce a adaptace. Reakce jsou odpovědi, které jedinec již dříve získal pomocí adaptací a jeho organismus si je ponechal v paměti. Adaptace je odpověď organismu, při kterém vzniknou nové schopnosti reagovat na změnu pomocí upravení své činnosti. U seniorů je normální chybná adaptace a reakce, která je změněna kvalitativně, někdy i kvantitativně.⁸³

5.1. Adaptace na domov pro seniory

Institucionální péče je pro mnoho seniorů krajní řešení při větším zhoršení jejich zdravotního stavu, osamělosti a nemožnosti pomoci ze strany rodiny. Většina jedinců tuto změnu nese velmi špatně. Nejlepším řešením je, když si senior sám vybere zařízení, ve kterém mu později mohou poskytnout zdravotní a sociální péči. Senioři nejvíce zohledňují: kde se zařízení nachází (lokalitu), zda je tato lokalita dostupná pro návštěvy, velikost zařízení, typ poskytovaných služeb (zda jsou klienti zařízení aktivní nebo nikoliv), cena měsíčního pobytu, čekací doba apod.⁸⁴

---

⁸² Srov. VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Problematické situace v péči o seniory: příručka pro zdravotnické a sociální pracovníky*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2170-5. str. 13

⁸³ Srov. PACOVSKÝ, Vladimír. *Geriatrická diagnostika = Geriatrie (Variant.)*. Praha: Scientia Medica, 1994. Medicína a praxe [Scientia Medica]. ISBN 80-85526-32-8. str. 87

⁸⁴ Srov. VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Problematické situace v péči o seniory: příručka pro zdravotnické a sociální pracovníky*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2170-5. str. 14

Novému klientovi domova je potřeba věnovat co nejvíce pozornosti od celého týmu, který s ním pracuje. Sociální pracovník je vhodnou osobou, která celý proces řídí. Klíčový pracovník je hned od počátku přijetí pro klienta důležitý a stává se osobou, která mu bude v domově nejbliž a s důvěrou se na něj může obrátit. Současně s příchodem klienta do domova vzniká individuální plán péče, který má pomoci s úspěšnou adaptací. Klient dostane informace o prostředí domova, je podpořen k navázání nových sociálních kontaktů a získání členství do různých skupin, aby měl příležitost vykonávat aktivity, které mu budou připadat smysluplné. V procesu může pomoci i rodina a dosavadní sociální kontakty mimo zařízení, které mohou donést klientovi informace, vzpomínkové předměty a úspěšně ho propojit s tím, co bylo i s tím, co je nyní.⁸⁵

Adaptace na domov pro seniory a s ním spojenou změnu životního stylu je proces, který má několik fází a je závislý na tom, zda je senior umístěn do domova pro seniory dobrovolně nebo nedobrovolně. V případě nedobrovolného umístění, kdy k tomuto rozhodnutí senior nepřišel sám, se setkáváme se silně negativním a emotivnějším jednáním.⁸⁶

Adaptační proces na dobrovolné umístění do domova pro seniory je většinou méně komplikovaný, ale i tak s sebou může přinést mnoho problémů. Proces je složen ze dvou fází:

- **Nejistota a vytváření si nového stereotypu** – Senior se snaží zorientovat a získat pro něj důležité informace o životě v domově. V této fázi jsou lidé často přecitlivělí a srovnávají svůj nynější život s životem co měli předtím. U klientů snadno může dojít k zhoršení zdravotního stavu nebo k novým zdravotním problémům. Nejdůležitější je, aby první dojmy a zkušenosti s domovem byly pozitivní, protože utvářejí klientův postoj k novému domovu.
- **Adaptace a přijetí nového životního stylu** – Senior se smíří s novou rolí, způsobem života i novým prostředím. Pomalu získává nové sociální kontakty

---

⁸⁵ Srov. MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0. str. 181-182

⁸⁶ Srov. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5. str. 422

a vytvoří si nový životní stereotyp. Většina klientů nikdy nebude považovat domov pro seniory za svůj pravý domov, i když se v něm cítí dobře.⁸⁷

Adaptační proces na nedobrovolné umístění do domova pro seniory je většinou spojený s donucením vzdát se svého dosavadního domova, zdroje jistoty a bezpečí. Senior je obvykle zdravotně velmi omezen, nedokáže posoudit svoji soběstačnost a nezbytnost komplexní péče. Tento proces obsahuje tři fáze:

- **Odpor** – Senior může být agresivní, negativistický a nepřátelský. Nejčastěji se takto chová k personálu a ostatním uživatelům domova. Nepříjemné chování klienta je jeho obrannou reakcí. Jedná se o projev frustrace a protest proti nedobrovolné změně jejich života.
- **Zoufalství a apatie** – Následuje po vyčerpání seniora a zjištění, že odpor nepomohl. Senior rezignuje, ztrácí o všechno zájem i o vlastní život a začne reagovat utlumeně až apaticky. Klient v této fázi může zůstat až do své smrti, která většinou přichází brzy.
- **Vytvoření nové pozitivní vazby** – Do třetí fáze se dostávají senioři, kterým se povedlo navázat novou sociální vazbu. Může se jednat o navázání vztahu s členem personálu, klientem domova či zvířetem, které seniorovi pomůže se emočně nebo i jinak aktivizovat a najít nový životní směr. Dále napomáhá k adaptaci nově nabyté pohodlí, pochopení režimu a jasná struktura dne v domově.⁸⁸

Aktivní starší člověk má mnohem větší schopnost adaptace na nové prostředí a odlišný životní styl. Mnohem snáz si zvykne na novou lokalitu, seznámí se s personálem i dalšími klienty. Má větší šanci se začlenit do způsobu života, který mu byl ve stáří nabídnut. Pokud v zařízení najde své místo a způsob života, klesá pravděpodobnost vzniku konfliktu se spolubydlícími i s personálem.⁸⁹

Senior, který se stane obyvatelem domova, má za sebou dlouhý život v řadě jiných rolí. Byl zvyklý na určitý způsob fungování a nemá zkušenost s rolí uživatele domova důchodců. Z tohoto důvodu ze začátku používá způsob chování, na který byl zvyklý,

---

⁸⁷ Srov. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5. str. 422-423

⁸⁸ Srov. Tamtéž, str. 422-423

⁸⁹ Srov. VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Problematické situace v péči o seniory: příručka pro zdravotnické a sociální pracovníky*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2170-5. str. 14

ale v domově důchodců najednou jeho dosavadní chování neplatí a senior je tím zaskočen a potřebuje podporu od personálu a svých blízkých, aby našel svoje nové místo.⁹⁰

Mnoho seniorů má i v dnešní době strach z domova seniorů, vidí v něm blízkou smrt, potvrzení úpadku své osobnosti, ztrátu svého zázemí nebo například sociální izolaci. Většinou raději odchod do domova odkládají, dokud se jejich zdravotní stav nezhorší na tolik, že je to jediná možnost.

Přechod do domova je velmi stresující a zároveň s sebou přináší pro klienta velmi náročné životní období. Značně adaptaci v domově pro seniory ovlivní i skutečnost, jestli byla dobrovolná či nedobrovolná. Pokud bylo umístění do domova nedobrovolné, je mnohem více překážek a problémů v adaptaci seniora. Adaptace v tomto případě bude trvat mnohem déle, a navíc není vůbec jisté, zda se zdaří. V opačném případě, když umístění do domova je dobrovolné, tak je i mnohem větší šance na úspěšnou adaptaci seniora. Ze začátku adaptace i při dobrovolném umístění přicházejí překážky, z důvodu velké životní změny, ale nejsou tak závažné a senior celkem rychle nabude pocitu jistoty, bezpečí a získá nové sociální kontakty.

5.2. Rizika adaptace seniora na domov důchodců

Přijetí nového uživatele domova pro seniory je náročný proces. Proces je velmi rizikový a přináší s sebou celou řadu komplikací, mezi které patří například úmrtí uživatele krátce po jeho přijetí. Obě strany musí být připravené na tuto situaci, ať je důvod nástupu do domova důchodců jakýkoli. Výhodné pro seniora je, když se jedná o změnu plánovanou, ke které dojde dobrovolně. Také je vhodné mít co nejvíce informací a znát prostředí do kterého bude senior přecházet. Přechod je jednodušší, když se zachová životní styl, dosavadní sociální vazby a kontinuita seniora.⁹¹

Senior při umístění do domova pociťuje ztrátu soběstačnosti, soukromí a autonomie. Pro přizpůsobení se novému prostředí, je zapotřebí ho prvně poznat. Orientace v nové situaci může být matoucí. Klient byl doposud zvyklý na své domácí prostředí a způsob života, který si mohl plánovat podle sebe. Domov pro seniory je oproti jeho bývalému

---

⁹⁰ Srov. VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Problematické situace v péči o seniory: příručka pro zdravotnické a sociální pracovníky*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2170-5. str. 15

⁹¹ Srov. MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0. str. 181

domovu mnohem větší, je v něm mnoho dalších lidí a život zde je organizovaný se specifickými pravidly. Seniori se hůře přizpůsobují novým věcem a každá změna je pro ně nepříjemná.⁹²

Klient domova je v kontaktu jen s omezeným počtem lidí, pohybuje se pouze v určitém prostoru domova a jeho blízkém okolí. Okolní svět se pro něj stává nepřehledným a složitým místem k životu. Snadno zde vzniká jev zvaný ponorková nemoc. Vyznačuje se stereotypním prostředím, z kterého není uniknu, a zvýšenou únavou.⁹³

Většina seniorů po umístění do domova je stresována z důvodu ztráty svého přirozeného prostředí a tím i ztrátou své jistoty. Pociťují úzkost a pocit nejistoty. Senior se často snaží na sebe upoutat pozornost pomocí somatických stesků. Pokud má málo sociálních kontaktů, může se upnout na někoho z pracovníků a hledat v tomto vztahu náhradní citové uspokojení.⁹⁴

V domově pro seniory může nastat specifická sociální izolace pro méně pohyblivé klienty, kteří většinou zůstávají pouze v jedné části domova a postrádají kontakt s okolním světem. Zároveň je zde člověk zahlcen mnoha novými sociálními kontakty s mnoha dosud cizími lidmi. Nové sociální kontakty mohou klienta zatížit v případě, kdy s nimi je nucen sdílet část svého soukromí a nemohl by ovlivnit jejich výběr.⁹⁵

Odchod do domova důchodců je pro starého člověka zásadní změnou v jeho životním stylu, a proto je adaptace na tento významný mezník těžší a dlouhodobější. Přejít s sebou přináší pro seniora zátěž, která spočívá v několika problémech:

- **Ztráta osobního zázemí:** S osobním zázemím senior přichází i o své známé prostředí a s ním spojenou identitu a pocit bezpečí. Narušení své identity senior vnímá jako ohrožení. V novém prostředí získá pouze anonymní roli obyvatele.
- **Potvrzení ztráty soběstačnosti:** Tuto změnu senior prožívá jako důsledek postupného úpadku své osobnosti.

---

⁹² Srov. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5. str. 420

⁹³ Srov. MATOUŠEK, Oldřich. *Ústavní péče*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 1999. Studijní texty [Sociologické nakladatelství, edice]. ISBN 80-85850-76-1. str. 118-119

⁹⁴ Srov. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5. str. 420

⁹⁵ Srov. Tamtéž, str. 420

- **Bližící se konec života:** Senior si uvědomuje, že přesun do domova důchodců, je poslední etapa jeho života, po které může přijít smrt. Tato situace mu změni celou jeho budoucnost, kterou ještě má a ta se za daných okolností jeví chmurná. Častou reakcí bývá emoční zhoršení klienta, kdy pod tlakem okolností se vzdá pozitivního myšlení a nic dobrého už od života nečeká. Obrannou reakcí ve většině případů může být, že si senior namluví nereálnou představu, které sám nakonec uvěří. Příkladem nereálné představy seniora může být přesvědčení, že v domově důchodců je jen do doby, dokud si jeho dcera nezařídí bydlení a poté si ho vezme k sobě domů a bude o něj sama pečovat.⁹⁶

Někteří senioři se mohou začít cítit znuděně pomocí absence jejich dřívějších nezbytných aktivit, které nemají v domově význam, protože si je domov zařizuje sám. Klientům mohou tyto aktivity chybět, ale mnozí z nich se snaží místo nich dělat jiné užitečné věci a pomáhat ostatním klientům domova. Na oplátku očekávají kladnou zpětnou vazbu. Záliby klientů se postupem času adaptují na aktuální podmínky.⁹⁷

---

⁹⁶ Srov. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5. str. 419

⁹⁷ Srov. Tamtéž, str. 420-421

6. Praktická část

V předchozích kapitolách jsme se zaměřili na teoretická východiska, která jsou důležitá pro pochopení cílové skupiny mého výzkumu. V následující praktické části této bakalářské práce se budeme věnovat konkrétnímu kvalitativnímu šetření, které je zaměřeno na adaptaci seniorů v domově pro seniory.

6.1. Průběh výzkumu

Před samotným začátkem výzkumu bylo potřebné si zvolit vhodné domovy pro seniory, které odpovídaly požadavkům mého výzkumu. Výzkum probíhal v domovech pro seniory v Jihočeském kraji, které fungují na podobném principu a stanoveném cíli.

Konkrétně jsou založeny na těchto principech:

- **Individuální přístup ke klientovi**
- **Spolupráce s rodinou**
- **Respektování klientovy důstojnosti, práv a svobodného rozhodování**
- **Nestrannost personálu** – nesmí docházet k upřednostňování vybraného klienta ze strany personálu při řešení konfliktu
- **Rovný přístup** – na klienta není nahlíženo po stránce věku, etnického původu, pohlaví atd.
- **Podpora klienta v jeho samostatnosti**
- **Zachování mlčenlivosti** – v souvislosti s osobními a citlivými údaji klienta

Cíle domovů pro seniory jsou stanoveny takto:

- **Důstojné prožití stáří** – za podpory poskytované sociální službou
- **Spokojenost klienta** – v oblasti ubytování, stravování, sociálně aktivizačních činností dle individuálních potřeb, zajištění soukromí atd.
- **Podpora při realizaci klienta**
- **Aktivní trávení času**

- **Podpora sociálních vztahů klienta** – s rodinou, známými a podpora k tvoření dalších sociálních vazeb.⁹⁸

Na začátku rozhovoru se seniorem jsem vždy představil sám sebe, cíl výzkumu a způsob, kterým bude rozhovor směřován. Dále jsem respondenta ujistil, že veškerá získaná data pro účel výzkumu budou zapsána a vyhodnocena anonymně. Rozhovor i úvodní seznámení respondenta s výzkumem nepřesahoval dobu čtyřiceti minut.

6.2. Charakteristika zařízení

Pobytová služba domova pro seniory je určena seniorům, kteří nemohou vzhledem ke svému věku či zdravotnímu stavu dále žít ve svém přirozeném sociálním prostředí a nejsou schopni dlouhodobě se postarat o své životní potřeby. Služba je především určena osobám žijícím v daném městě a přilehlém okolí.

Zařízení, ve kterých výzkum probíhal jsou moderně zařízená. Klienti zde mají čisté, útulné prostředí a bezpečné zázemí. Poskytují ubytování, stravování, potřebnou péči a podporu klientům. Dále poskytují podporu v sociálních vztazích klienta a zajišťují co nejběžnější způsob života s ohledem na klientův zdravotní stav, potřeby a zájmy, aby klient mohl i v domově pro seniory vést plnohodnotný, naplněný a kvalitní život.

Prostorové podmínky domova pro seniory jsou u všech zařízení podobné. V každém zařízení jsou jednolůžkové či dvojlůžkové pokoje pro klienty. Budova zařízení je rozdělena na obslužnou a obytnou část. V obytné části se nachází nejen pokoje pro klienty, ale například i společenský sál, jídelna, knihovna, rehabilitační centrum atd. Místnosti s různým zaměřením se poté v každém domově pro seniory mírně lišily.

V domovech probíhají různé volnočasové aktivity, které jsou určeny k udržení kondice klienta (rehabilitační cvičení, trénink paměti, trénink jemné motoriky atd.). Dále jsou zde nabízeny tzv. pracovní činnosti (dílny) kde klienti tráví čas různou ruční prací a také jsou v zařízení uskutečňovány různé sociální aktivity jako je například pečení, hlasité čtení atd.

---

⁹⁸ Srov. Domov důchodců Dobrá Voda, *Domov pro seniory* [online] © 2021 Domov důchodců Dobrá Voda. [cit. 6. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.domov-dobravoda.cz/domov-pro-seniory/>

6.3. Charakteristika cílové skupiny

Cílovou skupinou pro můj výzkum byli senioři, kteří jsou obyvateli domova pro seniory. To znamená, že respondentům bylo minimálně šedesát let a jsou stálými uživateli domova pro seniory s klasickým režimem. V mém případě byli respondenti vybráni s ohledem na schopnost komunikace a jejich délku pobytu, která nesměla být delší než čtyři roky. Celkem jsem uskutečnil deset rozhovorů s respondenty, kteří splňují požadavky na mnou vymezenou cílovou skupinu pro výzkum.

6.4. Metoda výzkumu

Zvolení správné metody pro shromáždění dat se zakládá na požadovaném typu informací, cílové skupině respondentů a na okolnostech, při kterých bude výzkum probíhat. Volba metody výzkumu se řídí podle výzkumného problému a možností výzkumníka. Pokud máme zájem o to, co si lidé myslí, čemu věří či co cítí, je nejlepší použít rozhovor nebo dotazník.⁹⁹

K dosažení cíle mé bakalářské práce, jsem se rozhodl pro použití kvalitativního výzkumu, který jsem uskutečnil formou polostrukturovaného rozhovoru na základě předpřipravených otázek. Otázky byly pokládány ve srozumitelné formě pro mnou zvolené respondenty. Zvolená forma výzkumu se prokázala jako nejlépe použitelná z důvodu potřeb výzkumu. Rozhovor byl uskutečněn s klienty v domovech pro seniory. Odpovědi na otázky byly zaznamenány v písemné formě během rozhovorů s respondenty.

Před začátkem kvalitativního výzkumu se zvolí výzkumné téma a výzkumné otázky. Výzkumné otázky se mohou v průběhu rozhovoru pozměnit či doplnit. Z tohoto důvodu je kvalitativní výzkum pružný při získávání informací. V průběhu výzkumu vznikají hypotézy i nová rozhodnutí, jak pozměnit zvolený výzkumný plán a pokračovat při získávání dat i jejich analýze. Výzkumník vyhledává a zkoumá informace, které pomohou k zodpovězení výzkumných otázek, uskutečňuje deduktivní a induktivní závěry. Sběr dat a jejich následné zkoumání probíhá v delším časovém rozpětí.¹⁰⁰

---

⁹⁹ Srov. HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9. str. 165

¹⁰⁰ Srov. Tamtéž, str. 46

6.5. Cíle výzkumu

Hlavním výzkumným cílem je zjistit, jak funguje proces adaptace v domovech pro seniory. Dalším cílem výzkumu je zjistit, co nejvíce ovlivňuje proces adaptace u seniora v zařízení, aby adaptace byla úspěšná. Zároveň s faktory úspěšné adaptace bylo cílem zjistit, co seniora ovlivňuje k negativnímu postoji při adaptaci.

7. Výsledky šetření

Pohlaví respondentů?

Muži	Ženy
4	6

Pro účel výzkumu se mi podařilo provést rozhovor s deseti respondenty ze čtrnácti oslovených. Šetření se účastnilo šest žen a čtyři muži. Moje snaha byla, aby byl výzkum vyrovnaný a měl jsem stejně odpovědí od mužů i žen. Bohužel u mužů jsem narazil na větší neochotu se podílet na výzkumu.

Průměrný věk respondentů?

Muži	Ženy
80,75	82

Muži jsou v průměru mírně mladší než ženy. Věkové rozpětí ve výzkumu bylo 74 až 88 let. Nejstaršímu muži účastnícímu se výzkumu bylo 88 let a nejmladšímu bylo 74 let. U žen bylo nejstarší účastnici výzkumu 87 let a nejmladší 75 let. Průměrný věk všech respondentů byl 81,5 let. Z výsledku vidíme, že všichni respondenti patřili do kategorie pokročilého stáří (kmetství).

Jak dlouho jste v domově pro seniory?

	Muži	Ženy
0-1 rok	2	2
2-4 roky	2	4

Většina autorů v odborné literatuře udává jako mezní dělení v oblasti psychologické adaptace člověka dobu 0-1 a 2-4 roky. V rozmezí 0 až 1 rok se člověk teprve adaptuje na nové prostředí. Zatímco v období mezi 2. až 4. rokem by měl být už v procesu kompletní adaptace, kdy by měl už mít osvojené nové zvyklosti a objevit své místo v novém domově.

U mužů máme obě kategorie délky pobytu vyrovnané, zatímco u žen je větší zastoupení v druhé kategorii. Můžeme navíc použít věk respondentů a jejich délku pobytu k zjištění, že průměrný věk jejich odchodu do domova pro seniory je 79,5 let. To nám potvrzuje tvrzení, které bylo uvedeno v teoretické části práce, že většina seniorů odchází do domova pro seniory až v pokročilém stáří a je to jejich poslední varianta.

Většina seniorů se brání přechodu do domova pro seniory a nechtějí o této možnosti ani uvažovat. Nejráději by setrvali ve svém přirozeném prostředí, které znají a většinou tam prožili nezanedbatelnou část svého života.

Jaký byl Váš důvod k odchodu do domova pro seniory?

	Muži	Ženy
Zdravotní	3	3
Sociální	1	3

Velká část respondentů odešla do domova pro seniory z důvodu svého zdravotního stavu. Jiné sociální služby nedokázaly dostatečně zajistit jejich potřeby. Zdravotní stav byl nejčastějším důvodem odchodu hlavně mužů do domova pro seniory. U žen jsou obě kategorie vyrovnané. Všichni respondenti, kteří uvedli jako hlavní důvod svého odchodu důvod sociální, zároveň zmiňovali i problém se sníženou soběstačností, díky které se o sebe nedokázali plnohodnotně postarat. Dále byl zmiňován i důvod, že respondenti nechtěli být rodině na obtíž a přidělovat jí zbytečně další starosti. Pro seniora je přijatelnější žádat o pomoc při péči cizího člověka, ke kterému nemají žádné citové pouto.

Jak jste se o tomto domově pro seniory dozvěděl/a?

	Muži	Ženy
Rodina	3	1
Lékař	0	4
Jiné	1	1

Nejpočetnější skupina respondentů se dozvěděla o domově pro seniory od rodiny anebo lékaře. Muži se dozvěděli o zařízení nejčastěji od své rodiny. Oproti tomu, ženy dostaly první informace od svého lékaře. Většina dotázaných uvedla, že i když měli možnost se jít do domova před nástupem podívat, tak této možnosti nevyužila. Respondenti, kteří se dozvěděli o domově pomocí rodiny viděli fotografie, aby měli představu, kde budou dále žít. Ženy, které uvedly jako zdroj informace lékaře anebo zdravotní personál, domov pro seniory viděly až po příjezdu. Jenom jeden respondent o domově věděl sám.

Nový klient domova pro seniory by měl mít k lepší počáteční adaptaci co nejvíce informací, znalost prostředí a prostorů domova. Informace získané o domově, i když jenom pasivní formou jsou pro seniora prospěšné, aby získal aspoň počáteční představu o svém novém domově.

Seniorům nejčastěji s vyplněním žádosti a potřebné dokumentace k umístění do domova pro seniory pomohla rodina, lékař či zdravotní personál. Rodina se poté i postarala o snazší přesun seniora do nového domova a dávala mu potřebnou podporu v začátcích jeho adaptace.

Jak daleko je domov pro seniory od Vašeho dřívějšího bydliště?

	Muži	Ženy
0-10 km	3	4
11 a více km	1	2

Nejčastější odpověď na otázku vzdálenosti domova pro seniory od respondentova dřívějšího bydliště byla 0-10 kilometrů. Největší vzdálenost od domova byla

30 kilometrů. Z odpovědí zjišťujeme, že velká část odpovídajících žila ve stejném městě či přilehlém okolí a prostředí domova jim není neznámé. Senior proto neprožívá pocit vytržení z jeho prostředí tak silně. Menší část respondentů uvedla vzdálenost větší než deset kilometrů. Oblast pořádně neznají anebo zde nikdy nebyli. Ze začátku adaptace pociťovali, že do lokality domova nepatří.

Jak hodnotíte prostředí domova pro seniory?

	Muži	Ženy
Kladně	4	5
Negativně	0	1

Útulné prostředí je důležité pro adaptaci klientů, měli by se ve svém novém domově cítit příjemně a bezpečně. Pro prostředí domova je důležité i pro první dojem seniora. Negativní odpověď byla pouze jediná, z důvodu malého pokoje.

Jak jste vnímal/a změnu prostředí z domácího na domov pro seniory?

	Muži	Ženy
Kladně	1	1
Negativně	3	5

Přechod do nového prostředí skoro všichni respondenti hodnotí jako velmi stresující. Je tedy zřetelné, že začátek adaptace na nový domov je velmi negativní. Klienti cítili silný stesk po svém domově a sociálním prostředí. Přechod do zařízení pro seniory většina klientů vnímala jako místo, kde musí být do doby, dokud neumřou. Některá zařízení na tuto přechodnou dobu, než si nový obyvatel domova zvykne na nové prostředí, využívá služeb odborníků (např. psychologů), kteří klientovi pomáhají s procesem adaptace. Velmi často dochází i ze strany klientů k odmítání služeb domova, které po čase většinou zmizí. Na začátku adaptačního procesu je potřeba s klientem dostatečně komunikovat a aktivně mu naslouchat.

Vzal/a jste si sebou i nějaké osobní věci, které pro Vás znamenají domov?

	Muži	Ženy
Ano	4	5
Ne	0	1

Každý člověk má svůj konkrétní osobní předmět, který mu připomíná domov a senioři nejsou výjimkou. Mít u sebe osobní věci, je pro seniory velký motivační faktor při adaptaci v novém domově. Osobní věci klientům připomínají pocit domova, rodinu a celý dosavadní život.

Na co nejobtížnějšího jste si musel/a zvyknout v novém prostředí domova pro seniory?

	Muži	Ženy
Nové životní prostředí	1	1
Nový životní rytmus	1	2
Žádná obtíž	1	2
Jiné	1	1

Nejčastějším problémem podle autorů v odborné literatuře je změna životního prostředí. Z výzkumu je patrné, že mnohem více respondentům vadila změna životního rytmu, kdy si museli zvyknout na jiný režim dne. Dále většina dotázaných uváděla i počáteční rozpaky z personálu a zdravotních sester. Ze začátku pobytu byli z jejich zájmu v rozpacích a nechtěli jim přidělovat více práce.

Stejně početnou skupinou jsou senioři, kteří neshledávají žádnou obtíž, při zvykání si na nové prostředí domova pro seniory. V této kategorii jsou senioři, kteří mají rádi společnost, kterou i v domově nadále vyhledávají.

Kdo nebo co Vám pomohlo si zvyknout na nové prostředí v domově pro seniory?

	Muži	Ženy
Klienti domova	3	0
Personál	0	2
Rodina	1	3
Jiné	0	1

V adaptačním procesu seniora na nové prostředí hraje velkou roli právě jeho rodina, která ho pojí s jeho dřívějším domovem. Potřebují cítit, že mají podporu a že na ně rodina nezanevřela. Senior nehovoří o celé rodině, ale jenom o členech, kteří ho nejintenzivněji navštěvují. To nám naznačuje, že senior si k nim vybudoval silnější vztah. Zároveň se mi i potvrdila moje domněnka, že rodina navštěvuje seniora v zařízení méně často, než by on sám očekával. Většina klientů hodnotila návštěvy rodiny jako nedostačující. Nejintenzivnější návštěvy od rodiny pozorovali krátce po přestěhování.

Jako další obsáhlá kategorie je podpora ostatních klientů domova, při adaptačním procesu. Většina klientů se rychle po přestěhování seznámila s ostatními klienty či spolubydlicími a vytvořila si tím nové sociální kontakty.

Přátelé z dřívějšího bydliště mají pro seniory spíš okrajovou informační funkci. Nezáleží jim, jak často je navštěvují, ale kladou větší důraz na nové informace, z jejich dřívějšího životního prostředí.

Dále senioři shledávají jako velmi užitečný v adaptačním procesu i personál domova. Každý z dotázaných personál zmínil aspoň okrajově. Jsou velmi rádi, když vidí, že se někdo o ně zajímá a je jim ochoten pomoci.

Co pro Vás bylo důležité, když jste přecházel/a do domova pro seniory?

	Muži	Ženy
Program domova	0	3
Nový sociální kontakt	0	2
Kontakt s rodinou	3	1
Jiné	1	0

Nejčastěji zmiňovanou hlavní kategorií, která pomohla seniorům s adaptací na nový domov byla rodina, hlavně u mužských respondentů. Udržení kontaktu s rodinou je pro většinu respondentů hlavním aspektem pro adaptaci, i když nebyl uveden mezi nejdůležitější.

Do kategorie program domova patří jeho společenský program a aktivizační činnosti. Program domova nejvíce uváděly ženy, které se celkově více zapojují do aktivit, které domov nabízí. Muži jsou oproti ženám více pasivní, ale i oni rádi, i když nepravidelně navštíví dílny nebo společenské akce, které domov pořádá.

Nejméně podporované aktivity u mužů jsou hromadné společenské akce, které se naopak u žen těší velké oblibě. Je to zejména zapříčiněné delší dobou adaptace u mužů. Muži se začínají do programů nabízených domovem zapojovat až později. Ženy většinou se snaží navázat dříve sociální kontakty v domově, o čemž nám i vypovídá, že dvě respondentky za nejdůležitější faktor při adaptaci uvedly právě sociální kontakt v domově.

Dále často uváděným nejdůležitějším faktorem byla odborná pomoc od personálu domova. Seniori se shodli na její důležitosti v adaptaci, ale vidí jí jenom jako pomocný prvek. Většina klientů si odbornou pomoc v domově chválí. Zároveň se jí snaží co nejméně využívat, aby nepřidělávali práci personálu.

Jste v domově pro seniory spokojeni?

	Muži	Ženy
Ano	4	6

Na otázku spokojenosti seniorů v jejich novém domově všichni respondenti odpověděli kladně. Většina seniorů se již na nový domov adaptovalo a pár z nich teprve svůj adaptační proces dokončují.

Velkou zásluhu na spokojenosti uživatelů domova má odborný personál a jeho služby, které nabízí. Služby domova zvyšují klientovu kvalitu života, starají se o jeho aktivizaci, využití jeho volného času a navazování nových sociálních kontaktů.

Senioři jsou nadšení, že jim je personál ochoten vždy s určitými věcmi, činnostmi nebo starostmi pomoci. Personál hodnotí jako velmi tolerantní, ochotný, vstřícný, ale sami přiznávají, že někdy se najde pracovník, který je zrovna ten den nepříjemný z důvodu horší nálady. Senioři občasné nepříjemné chování chápou a vědí, že každý den není nejlepší.

Jak vnímáte ostatní klienty a pracovníky domova?

	Muži	Ženy
Kladně	4	6

Muži i ženy hodnotili pracovníky i ostatní uživatele domova pro seniory kladně. Klienti se snaží se všemi dobře vycházet a když zrovna někdo nemá svůj den, tak to s klidem přejdou. Samozřejmostí jako v každém sociálním prostředí jsou i v domově pro seniory lidé, kteří nejsou klientům moc příjemní. Senioři si poté tohoto člověka moc nevěšmají a mluví s ním jen v případě, kdy je to opravdu nutné.

Jste spokojen/a s pokojem, spolubydlícím a stravou?

Spokojenost s pokojem		
	Muži	Ženy
Spokojen	4	4
Nespokojen	0	2
Spokojenost se spolubydlícím		
Spokojen	4	5
Nespokojen	0	1
Spokojenost se stravou		
Spokojen	4	6
Nespokojen	0	0

Pokoj je pro většinu respondentů vyhovující. Hodnotí ho jako velmi útulný a jsou rádi, že v něm mohou mít své osobní věci, které jim připomínají domov. Negativní reakci

máme jenom od dvou žen, které mají výhrady k velikosti pokoje, a to hlavně z důvodu, že ho nemají jenom pro sebe.

Respondenti mají kladné zkušenosti s dalším člověkem na pokoji. Velká část dotázaných má samostatný pokoj, ale nebylo tomu tak vždy. Velká část dotázaných při svém nástupu do domova sdílela pokoj se spolubydlícím. Ukázalo se, že spolubydlící seniora má velký vliv na adaptaci i na celé vnímání přechodu do domova pro seniory. Klienti, kteří měli dobrou zkušenost, dokázali se spřátelit se svým spolubydlícím, vnímali celý proces adaptace mnohem příznivěji než senioři s negativní zkušeností.

Špatnou zkušenost se spolubydlící můžeme vidět na jedné z respondentek, i když v tomto případě neplatí, že by si se spolubydlící nesedla. Jako člověka ji respondentka hodnotí dobře, dokonce ji považuje za svoji kamarádku, ale vadí jí, že žena si neustále na vše stěžuje, a to i v noci, kdy chce klienta už spát. Klienta by ráda svůj vlastní pokoj, kde by mohla být sama a měla svůj vlastní klid.

Strava je pro všechny klienty chutná a jsou rádi, že je jídelníček rozmanitý. Klienti jsou velmi chápaví a vědí, že jim nemusí chutnat každé jídlo, co se v domově zrovna daný den podává. Z tohoto důvodu byla jediná negativní zmínka ke stravě nad obsahem porce, kdy není pro každého klienta dostačující či naopak.

Jste spokojen/a s péčí v domově pro seniory a využitím volného času?

	Muži	Ženy
Spokojen	4	6

Senioři v domově jsou nadmíru spokojeni s péčí i využitím volného času. Rádi navštěvují programy domova, jsou v kolektivu a konverzují s ostatními klienty i personálem. Správné využití svého volného času vnímají jako důležité.

Doporučil/a byste pobyt v domově pro seniory i svým známým?

	Muži	Ženy
Ano	4	5
Možná	0	1

Otázka na doporučení domova byla položena hlavně z důvodu, abychom zjistili, zda je senior v ubytovací službě spokojen, Všichni respondenti odpověděli kladně, jenom jedna seniorka by v doporučení domova byla trochu obezřetnější. Senioři se hlavně shodují ve výroku, že do domova by hlavně člověk neměl chodit, dokud to není opravdu nevyhnutelné.

Cítíte se v domově pro seniory jako doma?

	Muži	Ženy
Ano	2	6
Ne	2	0

Podle odpovědí vidíme, že velká část dotázaných je v zařízení spokojená a považuje ho za svůj domov. Jenom dva muži se shodují, že domov pro seniory nikdy nebudou moci přijmout za svůj domov, i když jsou v něm spokojení. Důvod svého rozhodnutí uvedli podobný, nemohou ho přijmout, protože domov je tam, kde je i rodina a ta v zařízení nebydlí.

S adaptací na domov pro seniory hodně pomůže podpora seniorovy rodiny, pocit bezpečí a délka pobytu. Dotázaní senioři zmiňují, že nejvíce jim pomohl čas, aby se v zařízení cítili lépe. Dále vždy uváděli, že cítit se v zařízení jako doma mohou, ale domov, ve kterém žili většinu svého života jim nahradit nemůže. S dřívějším domovem mají spojeno mnoho vzpomínek, jako jsou například vzpomínky na rodinu.

Diskuze

Předchozí kapitola nám ukázala výsledky kvalitativního výzkumu, který byl proveden pomocí polostrukturovaného rozhovoru na základě předpřipravených devatenácti otázek s klienty v domovech pro seniory z Jihočeského kraje. V následné kapitole se podíváme na rekapitulaci výsledků výzkumu.

Cílem výzkumu bylo zjistit co nejvíce ovlivňuje proces adaptace u seniora v domově pro seniory, aby adaptace byla úspěšná. Zároveň s faktory úspěšné adaptace mě zajímalo, co seniora ovlivňuje k negativnímu postoji při adaptaci.

Adaptace je nevyhnutelný proces, který musí každý senior podstoupit, po příchodu do domova pro seniory. U každého seniora se nemusí adaptace na zařízení podařit. Pomoci by měli seniorovi k snadnějšímu přechodu sociální pracovníci a personál domova.

Senioři nesou změnu prostředí velmi špatně, doléhá na ně stres a je jim líto, že museli opustit svůj domov. Nejlepší pro proces adaptace je, když změna životního prostředí klienta je dobrovolná. Nedobrovolná změna prostředí celý proces adaptace komplikuje. Senior po nedobrovolném odchodu do domova většinou vše vzdá a začne odmítat služby domova. Po čase zpravidla vzdor klienta proti zařízení zmizí. Klienti přechod vnímají jako nutnost, protože doma už zůstat nemůžou. Na začátku jejich adaptačního procesu při změně prostředí jim nejvíce pomáhá získání informací o zařízení, komunikace a pomoc od odborného personálu.

Nejobtížněji si noví klienti zvykají na nový životní rytmus. Domov pro seniory má určený řád a senioři se na něj musí adaptovat. Senioři jsou silně zvyklí na svůj vlastní režim dne a nová pravidla jim dělají ze začátku pobytu problém. Dále dotázaní klienti uvedli i počáteční rozpaky z nových lidí, které zatím neznali. Nejhorší pro ně byla přítomnost dalšího neznámého člověka na pokoji. Ve většině případů se ze spolubydlícího pro klienta stal v krátké době kamarád a jeho podpora v adaptačním procesu. V horším

případě si klient se spolubydlícím neporozuměli a klientova adaptace byla díky tomuto faktoru obtížnější.

V adaptačním procesu hraje neodmyslitelnou roli právě seniorova rodina, která ho pojí s jeho dřívějším životním prostředím. Potřebují cítit podporu od rodiny a vědět, že na ně rodina nezanevřela. K adaptaci v zařízení ve velké míře pomáhají i nové sociální vazby, které si zde senior vytváří. Zatímco přátelé z bývalého bydliště mají hlavně už jenom informativní funkci. Neodmyslitelnou roli při přizpůsobení se novému prostředí mají i pracovníci domova, pomocí kterých se cítí senior bezpečně a žádaný.

Výzkum nám ukázal skutečnost, že senioři se mají v zařízení dobře, jsou v něm spokojeni a většinou by už ubytování neměnili. I přes úspěšnou adaptaci a spokojenost seniora v zařízení, pořád klienti prožívají úzkost po svém dřívějším domově, kde prožili podstatnou část svého života.

Při provádění výzkumu jsem narazil na dvě zajímavá etická dilemata, nad kterými jsem se musel pozastavit. Je přijatelné po seniorovi, který celý život obětoval pro zabezpečení své rodiny a potomků, vyžadovat, aby se odebral do domova pro seniory? A je vůbec v této době možné, vyžadovat od mladé rodiny seniora, aby mu kvůli snížené soběstačnosti poskytovali celodenní péči?

Závěr

V bakalářské práci jsme se zabývali problematikou stáří a adaptací seniora na domov pro seniory. Téma bylo zvoleno kvůli jeho aktuálnosti. Každý člověk se narodí, vyrostе a zestárne. Z tohoto důvodu by se měl každý člověk na stáří s předstihem připravit. To, jaký přístup budeme mít ke stárnutí a stáří samotnému, ovlivní i naše samotné stáří. Měli bychom na stáří myslet už v produktivním věku, aby poté mohlo být co nejlepší.

Největším problémem stáří je zhoršující se zdravotní stav jedince. Zdravotní problémy ve stáří jsou stejně jako jedinec individuální, proto každý senior má jiné komplikace. Nejčastějším problémem je velké snížení soběstačnosti, kdy senior není schopen uspokojit své základní lidské potřeby a začne strádat po stránce kvality života. V tento moment potřebuje jedinec celodenní péči a v nejideálnějším případě se o něj začne starat jeho rodina. Tento druh pomoci by mnoho seniorů preferovalo, ale většinou nechce být své rodině přítěží a místo toho, raději volí sám odchod do domova pro seniory. V případě, že se senior od rodiny pomoci nedočká, nebo ji nemůže od ní vyžadovat, musí, i když nerad, požádat o umístění do domova pro seniory.

Vzdát se svého domova, kde senior prožil podstatnou část svého života a odejít do domova seniorů, je pro jedince velmi stresující období. S příchodem do zařízení začíná složitý proces adaptace, který může být ovlivněn mnoha negativními faktory. V adaptačním procesu se jako nejdůležitější ukázala být podpora rodiny, personálu a získání nových sociálních kontaktů. Zásahu na procesu má i program domova, který seniorům nabízí velkou škálu využití času.

Bakalářská práce byla rozdělena do dvou hlavních částí – teoretické a praktické. Teoretická část práce byla zaměřena na charakterizování základních pojmů, které jsou důležité k pochopení problematiky stáří a procesu adaptace. Dále byla rozdělena na pět kapitol. První se zabývala definováním základních pojmů, jako je například stáří, stárnutí a rozdělení stáří. Následující kapitola pojednávala o lidských potřebách a potřebách seniorů. Třetí kapitola byla věnovaná kvalitě života, kvalitě života ve stáří a kvalitě péče

o seniora v domově pro seniory. Čtvrtá kapitola popisuje sociální služby a dále je dělí na ty, které jsou určené či využívané seniory. Poslední kapitolou v teoretické části je adaptace, kde se zabývám jak samotnou adaptací, tak i adaptací seniorů na domov pro seniory a jejími možnými riziky.

Praktická část bakalářské práce byla rozdělena na dvě kapitoly. První kapitola byla zaměřena na metodologický postup výzkumu, jeho cíle, charakteristiku zařízení a respondentů. V druhé kapitole byl představen výsledek šetření. Výzkum měl za cíl zjistit, jak funguje proces adaptace v domovech pro seniory, co proces adaptace ovlivnilo a negativní faktory adaptace. Výzkum byl proveden kvalitativní výzkumnou metodou, pomocí strukturovaného rozhovoru na základě předpřipravených otázek. Rozhovor byl veden se seniory, kteří jsou klienty v domově pro seniory.

Seznam použitých zdrojů

- ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální péče: učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5148-1.
- DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4138-3.
- HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Praha: Panorama, 1990. Pyramida [Panorama]. ISBN 80-7038-158-2.
- HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-19-9.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.
- HROZENSKÁ, Martina. *Sociální práce so staršími lidmi a jej teoreticko-praktické východiská*. Martin: Osveta, c2008. ISBN 978-80-8063-282-3.
- JAROŠOVÁ, Darja. *Péče o seniory*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2006. ISBN 80-7368-110-2.
- KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie nemoci*. Praha: Grada Publishing, 2002. Psyché. ISBN 80-247-0179-0.
- MALÍKOVÁ, Eva. *Péče o seniory v pobytových zařízeních sociálních služeb*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2030-7.
- MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-368-0.

- MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0041-3.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Ústavní péče*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 1999. Studijní texty [Sociologické nakladatelství, edice]. ISBN 80-85850-76-1.
- MOJŽÍŠOVÁ, Adéla, Dagmar DVOŘÁČKOVÁ, Lenka MOTLOVÁ, Jiří ŠIMEK, Vlastimila URBANOVÁ a Petra ZIMMELOVÁ. *Sociální práce se seniory*. České Budějovice: Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2019. ISBN 978-80-7394-761-3.
- MÜHLPACHR, Pavel. *Gerontopedagogika*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5029-7.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Encyklopedie obecné psychologie*. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0625-7.
- PACOVSKÝ, Vladimír. *Geriatrická diagnostika = Geriatrie (Variant.)*. Praha: Scientia Medica, 1994. Medicína a praxe [Scientia Medica]. ISBN 80-85526-32-8.
- PŘIBYL, Hugo. *Lidské potřeby ve stáří*. Praha: Maxdorf, 2015. Jessenius. ISBN 978-80-7345-437-1.
- SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Sociologie stáří a seniorů*. Praha: Grada, 2012. Sociologie. ISBN 978-80-247-3850-5.
- TOMEŠ, Igor a Kateřina ŠÁMALOVÁ. *Sociální souvislosti aktivního stáří*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3612-2.
- URBAN, David. *Specifika sociální práce při práci s vybranými cílovými skupinami*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2018. ISBN 978-80-7422-637-3.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.
- VÁŽANSKÝ, Mojmír. *Kvalita života starších dospělých a seniorů v kontextu výchovné a sociální pomoci*. Brno: MSD, 2010. ISBN isbn978-80-7392-130-9.

VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Problematické situace v péči o seniory: příručka pro zdravotnické a sociální pracovníky*. Praha: Grada, 2007.

ISBN 978-80-247-2170-5.

VOHRALÍKOVÁ, Lenka a Ladislav RABUŠIC. *Čeští senioři včera, dnes a zítra*.

Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2004. ISBN isbn80-239-4218-2.

ZAVÁZALOVÁ, Helena. *Vybrané kapitoly ze sociální gerontologie*. V Praze:

Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0326-8.

Internetové zdroje

Domov důchodců Dobrá Voda, *Domov pro seniory* [online] © 2021 Domov důchodců

Dobrá Voda. [cit. 6. 3. 2021]. Dostupné z:

<https://www.domovdobravoda.cz/domov-pro-seniory/>

Legislativní zdroje

Zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách

Přílohy

Příloha č.1 – Výzkumné otázky

Příloha č.2 – Přepis odpovědí

Příloha č.1 – Výzkumné otázky

Otázky identifikační a obecné

- Jaký je Váš věk?
- Pohlaví?
- Jak dlouho jste v domově pro seniory?

Otázky potřebné k výzkumu

- Jaký byl Váš důvod k odchodu do domova pro seniory?
- Jak jste se o tomto domově pro seniory dozvěděl/a?
- Jak daleko je domov pro seniory od Vašeho dřívějšího bydliště?
- Jak hodnotíte prostředí domova pro seniory?
- Jaké pro Vás bylo (jak jste vnímal/a) změnit prostředí z domácího na domov pro seniory?
- Vzal/a jste si s sebou i nějaké osobní věci, které pro Vás znamenají domov?
- Na co nejobtížnějšího jste si musel/a zvyknout v novém prostředí domova pro seniory?
- Kdo nebo co Vám pomohlo si zvyknout na nové prostředí v domově pro seniory?
- Co pro Vás bylo nejdůležitější, když jste přecházel/a do domova pro seniory z domácího prostředí?
- Vnímáte nebo jste vnímal/a něco jako negativní pro přechod do domova pro seniory?
- Jste v domově pro seniory spokojen/a?
- Jaký je Váš vztah s ostatními uživateli a pracovníky domova pro seniory?
- Jste spokojen/a s pokojem, spolubydlícím a stravou?
- Jste spokojen/a s péčí v domově pro seniory a využitím volného času?
- Doporučil/a byste pobyt v domově pro seniory i svým známým?
- Cítíte se v domově pro seniory jako doma?

Příloha č.2 – Přepis odpovědí

RESPONDENT č.1

1. Jaký je Váš věk?

„87 let“

2. Pohlaví?

„Žena“

3. Jak dlouho jste v domově pro seniory?

„Jsem zde dva roky.“

4. Jaký byl Váš důvod k odchodu do domova pro seniory?

„Snížená soběstačnost a samota.“

5. Jak jste se o tomto domově pro seniory dozvěděl/a?

„O domově jsem se dozvěděla díky sociální sestře v nemocnici.“

6. Jak daleko je domov pro seniory od Vašeho dřívějšího bydliště?

„Jsem z okolí. Bydlela jsem jen 25 km daleko.“

7. Jak hodnotíte prostředí domova pro seniory?

„Velmi kladně ho hodnotím. Jsem zde spokojená, a hlavně personál je zde mimořádně ochotný.“

8. Jaké pro Vás bylo (jak jste vnímal/a) změnit prostředí z domácího na domov pro seniory?

„Dopadl na mě velký stres a nejhorší byl ten stesk po domově.“

9. Vzal/a jste si s sebou i nějaké osobní věci, které pro Vás znamenají domov?

„Ano, vzala jsem si fotografie, co jsem doma měla.“

10. Na co nejobtížnějšího jste si musel/a zvyknout v novém prostředí domova pro seniory?

„Musela jsem si zvykat na odlišný řád.“

11. Kdo nebo co Vám pomohlo si zvyknout na nové prostředí v domově pro seniory?

„Nejvíc mi pomohl personál a nové známosti. Nebylo vyhnutí. Prožívala jsem úzkost, ale člověk si prostě musel zvyknout.“

12. Co pro Vás bylo důležité, když jste přecházel/a do domova pro seniory z domácího prostředí?

„Pocit jistoty, že už nebudu sama, strach z nemoci a věčná pomoc.“

13. Jste v domově pro seniory spokojen/á?

„Ano“

14. Jaký je Váš vztah s ostatními uživateli a pracovníky domova pro seniory?

„Jsme lidé, ne všichni jsou fajn a hodní, ale hodnotím lidi zde jako uspokojující.“

15. Jste spokojen/a s pokojem, spolubydlícím a stravou?

„Pokoj je na dvě pořádné ženské malý, ale spolubydlící je dobrá. Jídlo jednoduše ujde.“

16. Jste spokojen/a s péčí v domově pro seniory a využitím volného času?

„Jsem moc, pořád je něco nového, až to někdy unavuje.“

17. Doporučil/a byste pobyt v domově pro seniory i svým známým?

„Spíše ano.“

18. Cítíte se v domově pro seniory jako doma?

„Ano, ale samozřejmě doma je doma.“

RESPONDENT č.2

1. Jaký je Váš věk?

„88 let“

2. Pohlaví?

„Muž“

3. „Jak dlouho jste v domově pro seniory?

„3 roky“

4. Jaký byl Váš důvod k odchodu do domova pro seniory?

„Důvod byl zdravotní, nebyl nikdo, kdo by se staral.“

5. Jak jste se o tomto domově pro seniory dozvěděl/a?

„Děti mi to zařídily.“

6. Jak daleko je domov pro seniory od Vašeho dřívějšího bydliště?

„10 km“

7. Jak hodnotíte prostředí domova pro seniory?

„Ujde to.“

8. Jaké pro Vás bylo (jak jste vnímal/a) změnit prostředí z domácího na domov pro seniory?

„Nebylo to úplně jednoduchý“

9. Vzal/a jste si s sebou i nějaké osobní věci, které pro Vás znamenají domov?

„Ano, vzal jsem své knihy a oblečení.“

10. Na co nejobtížnějšího jste si musel/a zvyknout v novém prostředí domova pro seniory?

„Na neustálou přítomnost sester a personálu.“

11. Kdo nebo co Vám pomohlo si zvyknout na nové prostředí v domově pro seniory?

„Můj kamarád Tonda, který je mým spolubydlícím.“

12. Co pro Vás bylo důležité, když jste přecházel/a do domova pro seniory z domácího prostředí?

„Neztratit kontakt s rodinou a kamarády z mého bydliště.“

13. Jste v domově pro seniory spokojen/á?

„Již celkem ano.“

14. Jaký je Váš vztah s ostatními uživateli a pracovníky domova pro seniory?

„Ale jo, ujde to. Jen některý personál je náladový.“

15. Jste spokojen/á s pokojem, spolubydlícím a stravou?

„Chtělo by to více piva a povyražení. Jinak jsem se vším celkem spokojen.“

16. Jste spokojen/a s péčí v domově pro seniory a využitím volného času?

„Až moc, pořád chtějí, abych něco dělal.“

17. Doporučil/a byste pobyt v domově pro seniory i svým známým?

„Ano, ale raději být doma.“

18. Cítíte se v domově pro seniory jako doma?

„Ne, to nikdy.“

RESPONDENT č.3

1. Jaký je Váš věk?

„79 let“

2. Pohlaví?

„Muž“

3. Jak dlouho jste v domově pro seniory?

„4 roky“

4. Jaký byl Váš důvod k odchodu do domova pro seniory?

„Zdravotní a mladí chtěli můj byt.“

5. Jak jste se o tomto domově pro seniory dozvěděl/a?

„Rodina“

6. Jak daleko je domov pro seniory od Vašeho dřívějšího bydliště?

„To nevím. Daleko to není, ale o domově jsem nevěděl. Bude to cesty asi 30 km.“

7. Jak hodnotíte prostředí domova pro seniory?

„Hezký to tu je.“

8. Jaké pro Vás bylo (jak jste vnímal/a) změnit prostředí z domácího na domov pro seniory?

„Co jsem měl dělat!“

9. Vzal/a jste si s sebou i nějaké osobní věci, které pro Vás znamenají domov?

„Jojo, osobní například oblečení, fotky a sošku Madonky.“

10. Na co nejobtížnější jste si musel/a zvyknout v novém prostředí domova pro seniory?

„Že mi začali rozkazovat, co musím.“

11. Kdo nebo co Vám pomohlo si zvyknout na nové prostředí v domově pro seniory?

„Pocit, že jsem pomohl mladým, sestry a hodně zásluhy na tom má i kamarádka paní Zdenička.“

12. Co pro Vás bylo důležité, když jste přecházel/a do domova pro seniory z domácího prostředí?

„Nebylo to strašný. Jen se mi stýskalo.“

13. Jste v domově pro seniory spokojen/a?

„Ano“

14. Jaký je Váš vztah s ostatními uživateli a pracovníky domova pro seniory?

„Dobrý, někdo je protivný, tak se mu vyhýbám.“

15. Jste spokojen/a s pokojem, spolubydlícím a stravou?

„Pokoj a strava je v pohodě. Jen bych radši tam na pokoji měl Zdeňku než Jardu, ale to nejde.“

16. Jste spokojen/a s péčí v domově pro seniory a využitím volného času?

„Až moc, někdy si přeji, ať mi dají pokoj.“

17. Doporučil/a byste pobyt v domově pro seniory i svým známým?

„Ano“

18. Cítíte se v domově pro seniory jako doma?

„To asi nepůjde.“

RESPONDENT č.4

1. Jaký je Váš věk?

„85 let“

2. Pohlaví?

„Žena“

3. Jak dlouho jste v domově pro seniory?

„1 rok“

4. Jaký byl Váš důvod k odchodu do domova pro seniory?

„Samota“

5. Jak jste se o tomto domově pro seniory dozvěděl/a?

„Sociální sestra.“

6. Jak daleko je domov pro seniory od Vašeho dřívějšího bydliště?

„Hned vedle. Nebydlela jsem ani deset kilometrů daleko.“

7. Jak hodnotíte prostředí domova pro seniory?

„Jsem už spokojená.“

8. Jaké pro Vás bylo (jak jste vnímal/a) změnit prostředí z domácího na domov pro seniory?

„Moc jsem se těšila.“

9. Vzal/a jste si s sebou i nějaké osobní věci, které pro Vás znamenají domov?

„Ano“

10. Na co nejobtížnějšího jste si musel/a zvyknout v novém prostředí domova pro seniory?

„Nic nebylo obtížné, hrozně moc jsem šťastná.“

11. Kdo nebo co Vám pomohlo si zvyknout na nové prostředí v domově pro seniory?

„Všechno mi sedlo, mám zde kamarádky.“

12. Co pro Vás bylo důležité, když jste přecházel/a do domova pro seniory z domácího prostředí?

„Velmi milé přijetí, lidi a jídlo.“

13. Jste v domově pro seniory spokojen/á?

„Ano“

14. Jaký je Váš vztah s ostatními uživateli a pracovníky domova pro seniory?

„Nemá chybu.“

15. Jste spokojen/á s pokojem, spolubydlícím a stravou?

„Ano, až moc.“

16. Jste spokojen/a s péčí v domově pro seniory a využitím volného času?

„Ano“

17. Doporučil/a byste pobyt v domově pro seniory i svým známým?

„Určitě, měla jsem i dříve.“

18. Cítíte se v domově pro seniory jako doma?

„Ano“

RESPONDENT č.5

1. Jaký je Váš věk?

„80 let“

2. Pohlaví?

„Žena“

3. Jak dlouho jste v domově pro seniory?

„3 roky“

4. Jaký byl Váš důvod k odchodu do domova pro seniory?

„Nezvládala jsme to sama doma.“

5. Jak jste se o tomto domově pro seniory dozvěděl/a?

„Už nevím.“

6. Jak daleko je domov pro seniory od Vašeho dřívějšího bydliště?

„Jsem z malé dědiny asi třicet kilometrů vzdálené.“

7. Jak hodnotíte prostředí domova pro seniory?

„Nejsem vůbec spokojená, pokoj je příšerně malý.“

8. Jaké pro Vás bylo (jak jste vnímal/a) změnit prostředí z domácího na domov pro seniory?

„Stále jsem si nezvykla.“

9. Vzal/a jste si s sebou i nějaké osobní věci, které pro Vás znamenají domov?

„Chtěla jsem si vzít pejska, ale nešlo to! Strašně moc mi chybí!“

10. Na co nejobtížnějšího jste si musel/a zvyknout v novém prostředí domova pro seniory?

„Chybí mi zvířátka.“

11. Kdo nebo co Vám pomohlo si zvyknout na nové prostředí v domově pro seniory?

„Výhružky rodiny.“

12. Co pro Vás bylo důležité, když jste přecházel/a do domova pro seniory z domácího prostředí?

„Společenské hry. Nejraději hraji člověče.“

13. Jste v domově pro seniory spokojen/á?

„Už je to lepší. Ano“

14. Jaký je Váš vztah s ostatními uživateli a pracovníky domova pro seniory?

„Už je to lepší. Na začátku jsem se bála. Většina lidí je tu milá.“

15. Jste spokojen/a s pokojem, spolubydlícím a stravou?

„Jídla je málo, ale chutná mi. Spolubydlící je fajn.“

16. Jste spokojen/a s péčí v domově pro seniory a využitím volného času?

„Ale jo.“

17. Doporučil/a byste pobyt v domově pro seniory i svým známým?

„Možná“

18. Cítíte se v domově pro seniory jako doma?

„Skoro ano.“

RESPONDENT č.6

1. Jaký je Váš věk?

„75 let“

2. Pohlaví?

„Žena“

3. Jak dlouho jste v domově pro seniory?

„2 roky“

4. Jaký byl Váš důvod k odchodu do domova pro seniory?

„Jsem sama, neměla jsem žádnou rodinu.“

5. Jak jste se o tomto domově pro seniory dozvěděl/a?

„Doporučil obvodní lékař a pomohl mi zažádat.“

6. Jak daleko je domov pro seniory od Vašeho dřívějšího bydliště?

„Do deseti kilometrů.“

7. Jak hodnotíte prostředí domova pro seniory?

„Kladně“

8. Jaké pro Vás bylo (jak jste vnímal/a) změnit prostředí z domácího na domov pro seniory?

„Musela jsem si trochu zvykat.“

9. Vzal/a jste si s sebou i nějaké osobní věci, které pro Vás znamenají domov?

„To nejnnutnější. Pobrala jsem s sebou kosmetiku, oblečení a boty na tancovačku.“

10. Na co nejobtížnější jste si musel/a zvyknout v novém prostředí domova pro seniory?

„Nedostatek soukromí.“

11. Kdo nebo co Vám pomohlo si zvyknout na nové prostředí v domově pro seniory?

„Personál a ostatní lidi v domově.“

12. Co pro Vás bylo důležité, když jste přecházel/a do domova pro seniory z domácího prostředí?

„Abych měla dostatek společenského vyžití!“

13. Jste v domově pro seniory spokojen/a?

„Velmi“

14. Jaký je Váš vztah s ostatními uživateli a pracovníky domova pro seniory?

„Kladný“

15. Jste spokojen/á s pokojem, spolubydlícím a stravou?

„Ano, jídla je moc. Pokoj mám hezký. Všude mám fotky z akcí domova.“

16. Jste spokojen/a s péčí v domově pro seniory a využitím volného času?

„Určitě. Více tance.“

17. Doporučil/a byste pobyt v domově pro seniory i svým známým?

„Ano“

18. Cítíte se v domově pro seniory jako doma?

„To asi nikdy nebude, ale nejsem sama, a to je důležité. Jsem spokojená.“

RESPONDENT č.7

1. Jaký je Váš věk?

„86 let“

2. Pohlaví?

„Žena“

3. Jak dlouho jste v domově pro seniory?

„Jsem zde zatím šest měsíců.“

4. Jaký byl Váš důvod k odchodu do domova pro seniory?

„Do domova jsem odešla kvůli zhoršení mého zdravotního stavu a nadále jsem již nebyla schopna samostatného života. Snažím se vše zvládat sama, ale to víte, už to není takové.“

5. Jak jste se o tomto domově pro seniory dozvěděl/a?

„Od rodiny.“

6. Jak daleko je domov pro seniory od Vašeho dřívějšího bydliště?

„Domov pro seniory je v mém bývalém městě bydliště, kde mám i rodinu, ale vnučku mám v Americe. Takže vnučku bohužel nevidím tak často, jak bych si přála.“

7. Jak hodnotíte prostředí domova pro seniory?

„Tady se mi líbí, dnes je to tu více vybavené, než když jsem tu byla na obhlídce. Líbí se mi naše zahrada, ale už moc nevycházím ven, hlavně kvůli situaci, co se děje ve světě.“

8. Jaké pro Vás bylo (jak jste vnímal/a) změnit prostředí z domácího na domov pro seniory?

„První dny to nebylo lehké, stýskalo se mi a často jsem nemohla ani spát.“

9. Vzal/a jste si s sebou i nějaké osobní věci, které pro Vás znamenají domov?

„Ano, zejména fotografie a moje milované andělíčky. Samozřejmě i své oblečení, na to jsem citlivá.“

10. Na co nejobtížnějšího jste si musel/a zvyknout v novém prostředí domova pro seniory?

„Na nic jsem si zvykat nemusela. Mám ráda společnost.“

11. Kdo nebo co Vám pomohlo si zvyknout na nové prostředí v domově pro seniory?

„Nejvíce mi pomohla rodina, ze začátku za mnou chodili skoro každý den. Připadalo mi, že spíše oni si musí zvyknout na mé nové prostředí.“

12. Co pro Vás bylo důležité, když jste přecházel/a do domova pro seniory z domácího prostředí?

„Jak jsem již řekla, moje rodina a také personál domova. Jsem ráda, že ho tu mám.“

13. Jste v domově pro seniory spokojen/a?

„To víte, že jo. Nejsem tu první den, tak si člověk už zvykl.“

14. Jaký je Váš vztah s ostatními uživateli a pracovníky domova pro seniory?

„No mám tu své kamarádky, ale už mám ráda svůj klid. Se sestřičkami jsem za dobře. Některé mám radši, to víte, každý máme to své.“

15. Jste spokojen/a s pokojem, spolubydlícím a stravou?

„Mám pokoj sama pro sebe, takže si nemůžu přeci ztěžovat. Vaří tu dobře, ale občas by to chtělo více solit.“

16. Jste spokojen/a s péčí v domově pro seniory a využitím volného času?

„Jsem, ale občas lituji ty naše holky, jak jsou určité z toho starání se o nás. Volný čas využívám četbou a máme tu také hodně programů. Takže když je třeba pečeni, jsem tam první!“

17. Doporučil/a byste pobyt v domově pro seniory i svým známým?

„Ano“

18. Cítíte se v domově pro seniory jako doma?

„To víte, že jo. Jen se mi občas pořád zasteskne.“

RESPONDENT č.8

1. Jaký je Váš věk?

„82 let“

2. Pohlaví?

„Muž“

3. Jak dlouho jste v domově pro seniory?

„V domově jsem už něco přes rok.“

4. Jaký byl Váš důvod k odchodu do domova pro seniory?

„Z rodinného baráku jsem odešel kvůli silné cukrovce a rúži na nohou. Poté jsem dostal i mrtvičku. Z té jsem se sice dostal, ale už jsem nebyl schopný sám bez chodítka nikam dojít a má péče o sebe nebyla dobrá. Navíc jsem nechtěl dětem dělat starosti.“

5. Jak jste se o tomto domově pro seniory dozvěděl/a?

„Vždy jsem o něm věděl, nebydlel jsem moc daleko.“

6. Jak daleko je domov pro seniory od Vašeho dřívějšího bydliště?

„Pár minut chůze pro zdravého člověka.“

7. Jak hodnotíte prostředí domova pro seniory?

„To víte, že se mi tu líbí a jak. Je to tu hezké, navíc se tu s chlapama můžeme scházet ve společenské místnosti a dívat se na fotbal. Nebo se sejdeme a s ženskýma posloucháme dechovky.“

8. Jaké pro Vás bylo (jak jste vnímal/a) změnit prostředí z domácího na domov pro seniory?

„Na začátku se mi to tu moc nelíbilo, to víte, doma je doma.“

9. Vzal/a jste si s sebou i nějaké osobní věci, které pro Vás znamenají domov?

„Ano, ale jen pár obrázků, fotek a nějaké to oblečení. Já na to moc nejsem.“

10. Na co nejobtížnějšího jste si musel/a zvyknout v novém prostředí domova pro seniory?

„Nic“

11. Kdo nebo co Vám pomohlo si zvyknout na nové prostředí v domově pro seniory?

„Když tak zavzpomínám, tak asi můj soused pan Jakub, který za mnou chodil z vedlejšího pokoje a povídal si se mnou. Taky mladá děvčata, co tu pracují, s nimi je vždy sranda!“

12. Co pro Vás bylo důležité, když jste přecházel/a do domova pro seniory z domácího prostředí?

„Co pro mě mohlo být tak důležité? No asi rodina myslím, ale co si tak pamatuji tak bohatý program. Hlavně když nám sem jezdili hrát kluci dechovky.“

13. Jste v domově pro seniory spokojen/a?

„Ano, ano, kdybych nebyl už jsem v jiném zařízení. To já si umím zase stěžovat, když se mi něco nelíbí.“

14. Jaký je Váš vztah s ostatními uživateli a pracovníky domova pro seniory?

„S chlapama vycházím dobře a s ženskejma ještě líp. Sestřičky? No to jsou naši andílkové.“

15. Jste spokojen/a s pokojem, spolubydlícím a stravou?

„Jsem sám na pokoji, ale vedle mám souseda a s tím vycházím dobře. Občas si spolu dáme pivo a pokecáme. Se sestřičkami žádný problém nemám.“

16. Jste spokojen/a s péčí v domově pro seniory a využitím volného času?

„Jasně, že jsem nadmíru spokojen. Zbytečná otázka. Sestřičky se nám snaží skoro vždy vyhovět. Volného času tu mám až moc i jeho využití. Vždy jsem rád, když se tu za mnou někdo zastaví na pokec.“

17. Doporučil/a byste pobyt v domově pro seniory i svým známým?

„Jasně, za mě je to tady jak v hotelu.“

18. Cítíte se v domově pro seniory jako doma?

„Ano, už bych neměnil.“

RESPONDENT č.9

1. Jaký je Váš věk?

„79 let“

2. Pohlaví?

„Žena“

3. Jak dlouho jste v domově pro seniory?

„Jsem tady už něco přes dva roky. Přesně Vám to vážně nejsem schopná říct. Nepočítám si to.“

4. Jaký byl Váš důvod k odchodu do domova pro seniory?

„Šla jsem do domova po úraze. Začalo se mi špatně chodit a doma to pro mě bylo moc namáhavé se o sebe postarat.“

5. Jak jste se o tomto domově pro seniory dozvěděl/a?

„V nemocnici jsem o něm slyšela poprvé. Pak mi ho doporučil i doktor. Tak jsem nakonec tady.“

6. Jak daleko je domov pro seniory od Vašeho dřívějšího bydliště?

„Mám to kousek domů.“

7. Jak hodnotíte prostředí domova pro seniory?

„Je to tady velké, ale krásné.“

8. Jaké pro Vás bylo (jak jste vnímal/a) změnit prostředí z domácího na domov pro seniory?

„Nebylo to příjemné, ale časem si zvykne každý.“

9. Vzal/a jste si s sebou i nějaké osobní věci, které pro Vás znamenají domov?

„Ano, mám fotografie.“

10. Na co nejobtížnějšího jste si musel/a zvyknout v novém prostředí domova pro seniory?

„Nevyhovoval mi ten jejich řád. Organizace času nikdy nebyla moje silná stránka.“

11. Kdo nebo co Vám pomohlo si zvyknout na nové prostředí v domově pro seniory?

„Pomohl mi syn s jeho rodinou. Bylo to pro mě jednu chvíli hodně děsivé a rodina mě vždy uklidnila. Hlavně vnouček, jak se na mě vždy řehtal a všude pobíhal. Díky tomu jsem měla hned jiné myšlenky.“

12. Co pro Vás bylo důležité, když jste přecházel/a do domova pro seniory z domácího prostředí?

„Asi ten pocit bezpečí a akce co tady mají.“

13. Jste v domově pro seniory spokojen/a?

„A jak ale už ano.“

14. Jaký je Váš vztah s ostatními uživateli a pracovníky domova pro seniory?

„Dobrý“

15. Jste spokojen/a s pokojem, spolubydlícím a stravou?

„Pokoj je pro dva lidi malý, hlavně když si spolubydlící pořád jen stěžuje, ale jídlo je zde dobré.“

16. Jste spokojen/a s péčí v domově pro seniory a využitím volného času?

„Ano“

17. Doporučil/a byste pobyt v domově pro seniory i svým známým?

„Ano“

18. Cítíte se v domově pro seniory jako doma?

„Nikdy to nebude jako doma, ale tam bych být sama už nemohla. Bezpečně se tu cítím, příjemné je to tady taky, tak bych řekla, že to můj domov i je.“

RESPONDENT č.10

1. Jaký je Váš věk?

„74 let“

2. Pohlaví?

„Muž“

3. Jak dlouho jste v domově pro seniory?

„7 měsíců“

4. Jaký byl Váš důvod k odchodu do domova pro seniory?

„Nejvíce mě trápila samota po úmrtí manželky a můj zdravotní stav taky nebyl nejlepší.“

5. Jak jste se o tomto domově pro seniory dozvěděl/a?

„Od rodiny.“

6. Jak daleko je domov pro seniory od Vašeho dřívějšího bydliště?

„Není to daleko. Kdybych chtěl, tak tam za chvíli dojdu.“

7. Jak hodnotíte prostředí domova pro seniory?

„Dobře“

8. Jaké pro Vás bylo (jak jste vnímal/a) změnit prostředí z domácího na domov pro seniory?

„Dobré“

9. Vzal/a jste si s sebou i nějaké osobní věci, které pro Vás znamenají domov?

„Fotografie a manželčino křeslo na čtení.“

10. Na co nejobtížnějšího jste si musel/a zvyknout v novém prostředí domova pro seniory?

„Na sdílení pokoje s dalším člověkem.“

11. Kdo nebo co Vám pomohlo si zvyknout na nové prostředí v domově pro seniory?

„Rodina a kamarádi, kteří tu jsou se mnou.“

12. Co pro Vás bylo důležité, když jste přecházel/a do domova pro seniory z domácího prostředí?

„Rodina“

13. Jste v domově pro seniory spokojen/a?

„Ano“

14. Jaký je Váš vztah s ostatními uživateli a pracovníky domova pro seniory?

„Dobrý, jen některé lidi nemusím.“

15. Jste spokojen/a s pokojem, spolubydlícím a stravou?

„Ano“

16. Jste spokojen/a s péčí v domově pro seniory a využitím volného času?

„Ano“

17. Doporučil/a byste pobyt v domově pro seniory i svým známým?

„Ano“

18. Cítíte se v domově pro seniory jako doma?

„Asi ano.“

Abstrakt

KAMENÍK, L. *Problematika stáří a adaptace seniora v domově pro seniory*. České Budějovice, 2021. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra sociální a charitativní práce. Vedoucí práce Ing. Jaroslav Šetek, Ph.D.

Klíčová slova: stáří, stárnutí, senior, lidské potřeby, kvalita života, sociální služby, domov pro seniory, adaptace

Tématem bakalářské práce je problematika stáří a adaptace seniora v domově pro seniory. Teoretická část práce je zaměřena na charakterizování základních pojmů, které jsou spojeny s problematikou stáří, stárnutí, procesem adaptace, adaptací na domov pro seniory a riziky adaptace seniora na domov pro seniory. Dále jsou zde pro správné pochopení tématu popsány i lidské potřeby, potřeby seniorů, kvalita života, kvalita života ve stáří, kvalita péče o seniory v domově pro seniory, sociální služby, sociální služby nejčastěji využívané seniory a domov pro seniory.

Praktická část je zaměřena na adaptaci seniorů v domově pro seniory. Rozdělena je na dvě kapitoly. První kapitola obsahuje vymezení průběhu výzkumu, charakteristiku zařízení, charakteristiku cílové skupiny, metodu výzkumu a jeho cíle. V druhé kapitole je analýza získaných dat pomocí použití kvalitativního výzkumu, který byl uskutečněn formou polostrukturovaného rozhovoru na základě předpřipravených otázek. Výzkum měl za cíl získat potřebné informace o adaptačním procesu seniorů.

Abstract

Issues of old age and senior adaptation in a home for the elderly

Keywords: age, aging, senior, human needs, quality of life, Social Services, retirement home, adaptation

The topic of the bachelor thesis is issues of old age and senior citizens adaptation in a home for the elderly. Theoretical part of the work is focused on characterization of basic concepts that are associated with the issue of old age, aging, age and adaptation proces. Further for correct understanding of the topic the thesis describes also human needs, quality of life and Social Services.

The practical part is focused on adaptation of senior citizens in a home for the elderly. Is divided into two chapters. The first chapter contains a definition of research methodology and its objectives. In the second chapter there is analysis of obtained data, assistance in qualitative research which was for the goal to get information on the adaptation process of senior citizens.